

BIBLICKÉ ÚKOLY

1987

3. ČTVRTLETÍ

PŮVOD A PŘÍBUZENSTVÍ

Ú V O D

„Kdo jsem?“ „Odkud pocházím?“ Proč jsem tady?“ „Kam jdu?“ „Má život smysl?“ „Co je příčinou odcizení, bolesti a smrti?“ Na tyto nejdůležitější otázky podává spolehlivou odpověď a konečnou pravdu jen Stvořitelovo zjevení, Písmo svaté.

Genesis je knihou původu vesmíru, země, života, společnosti, mravnosti, dějin, kultury, vědy, práce, lásky, milosti, důvěry, nedůvěry, hříchu, vášně, bolesti, odcizení a soudu. Svědčí o Boží svrchovanosti a věčné jsoucnosti, a proto si můžeme být jisti, že život má svůj smysl a cíl. Bůh neměl jen první, ale bude mít i poslední slovo a dovede dílo svých rukou k slavnému cíli. Hřích a jím způsobená tragédie jsou sice mocní, ale jen dočasní vetřelci.

Při studiu 1. knihy Mojžíšovy si připomeneme, že cestou z ráje ztraceného nás chce Bůh vést do ráje znovu získaného.

V knize Genesis sám Stvořitel objasňuje záhadu původu lidstva a světa. Tato první biblická kniha dává uspokojivou odpověď na bytostné potřeby člověka prohlášením, že naše kořeny vězí v srdci a v ruce Boha, jehož slova i skutky důrazně svědčí o naší mimořádné hodnotě. Kniha Genesis tím přesahuje problém počátku a směřuje k dovršení Božího záměru. Inspirace nám předkládá určitý výklad světa, ve kterém žijeme, objasňuje původ dobra a zla, které charakterizují naši existenci. Hrdiny této knihy jsou poutníci, kteří nás zvou, abychom se k nim přidali v hledání toho nejlepšího, co na tomto světě je — té všechno převyšující „lepší vlasti nebeské“ (Žid 11,16).

Přehled knihy Genesis:

Počátek všeho: (kap. 1—11) Počátek Božího lidu (kap. 12—50)

Stvoření	(1,1–2)	Abraham	(12,1–25,18)
Pád	(3,1–24)	Izák	(25,19–26,35)
Před potopou	(4,1–5,32)	Jákob	(27,1–37,1)
Potopa	(6,1–8)	Josef	(37,2–50,26)
Původ národů	(10,1–11,32)		

NA CESTĚ DŮVĚRY

Základní verš: Zjev 21,4

Z pokladnice Genesis, která je přeplněná drahokamy, si v dnešním úkolu prohlédneme několik jejich skvostů. Je to především téma o Pánu stvoření a jeho neustálé přízni k těm, které stvořil. Připomeneme si svůj původ, naši neodcizitelnou totožnost a slavný úděl. Úkol uzavřeme krásným zjištěním, že zaslíbení a naděje, vyjádřené v této knize, nás přenášejí za její stránky — do nového nebe a na novou zemi, kde víra ustupuje vidění a kde Ježíš vládne na věky věků.

1. Pozadí a autorství

Samotný Pentateuch (pět knih Mojžíšových) podává svědectví o tom, že jeho autorem je Mojžíš. Knihy, počínající Exodem a končící Deuteronomií, nejenže zaznamenanými událostmi protkávají Mojžíšův život a práci, ale obsahují také jeho řeči a odkazy na jiný materiál, který napsal. (Viz např. 2 Moj 17,14; 24,3–7; 4 Moj 33,2.) Forma knihy Deuteronomium navíc přesně odpovídá stylu, který převládal na Blízkém východě v Mojžíšově době při uzavírání smlouvy, ale pak úplně vymizel.

Pentateuch je však většinou napsán spíše jako historie a biografie, než jako autobiografie (jako např. Nehemiášovy paměti). Nacházejí se v něm také důkazy o pozdějších dodatcích (např. zpráva o Mojžíšově smrti a pohřbu v 5 Moj 34,5–6) a aktualizacích úpravách (např. místního názvu Dan; porov. 1 Moj 14,14 se Soud 18,29).

Jak potvrzuje Mojžíšovo autorství Pentateuchu Ježíš?
Porovnej Mar 12,26 s 2 Moj 3,6.

Porovnej následující texty a všimni si, jaký je význam těchto pozdějších odkazů na události z knihy Genesis pro její hodnověrnost:

- 1) Mat 19,3–8 s 1 Moj 1,27; 2,24
 2) Luk 17,26–30 s 1 Moj 6 a 19
 3) Řím 4,3,9–21 s 1 Moj 15,4–6; 18,11
 4) Žid 11,3–22 s 1 Moj 1,3–26; 4,4; 5,24; 6,13,22; 12,1.4

Biblické odkazy na Genesis neprojevují ani ten nejmenší náznak zaváhání Pána Ježíše a pisatelů bible při odvolávání se na podrobnosti záznamu o stvoření a jiných zpráv z 1. knihy Starého zákona, které jsou základem nauk, jež by se zhroutily, jestliže by byl jejich základ historicky nespolehlivý.

2. Genesis zjevuje Boha

Které základní pravdy o Bohu nám odhalují záznamy knihy Genesis? 1 Moj 1,1; 14,19,22; 18,23–33; 48,15

V První knize Písma sv. obdivujeme Boží moc: Pán Bůh je zde představen jako Stvořitel, Udržovatel, Vzor, Soudce, všemocný věčný Vládce. Jako svrchovaný panovník nejenže existuje před vším jiným, ale i všechno jiné přivádí k existenci. Bůh Písma není jen tím Nejsvětějším, jako nějaké oddělené a daleké božství, protože on stále dokazuje svůj trvalý zájem o blaho, rozvoj a štěstí svého stvoření.

Jaké doklady nabízí Genesis o tom, že lidský úděl je podřízen svrchovanosti Božích záměrů a plánů? 1 Moj 1,26; 3,15; 15,13–15

Záznam o stvoření sice zdůrazňuje rozdílnost mezi Stvořitelem a stvořením, ale zjevuje také, že stvoření je dílem Boží vůle a není tedy výslednicí slepých sil náhody. Vzestup a pád národů obdobně dosvědčuje Boží záměr. Naše dnešní osobní zkušenosti nás mocně ujišťují, že podobně jako v případě Jákoba a Ezaua, ani ta největší lidská zaujatost, úklady či úskoky z nedostatku víry nedokáží zmařit uskutečnění Boží vůle.

Jak potvrzuje pravdu o existenci Božího plánu Nový zákon? Skut 2,23; Gal 4,4

I když lidský průzkum dějin nedokáže objevit nic mimo příčin a následků, Písmo nás informuje, že Bůh svou vůli uskutečňuje neslyšně, cílevědomě a nerušen lidskými nástrahami.

3. Boží zájem o spojení se zemí

Které příklady jsou pro nás dokladem živého spojení mezi nebem a zemí? 1 Moj 19,12–17; 28,12–15

Bůh moci je zároveň Bohem lásky, který o tisíciletí později zjevil sebe sama v životě, díle a slovech Ježíše Krista (viz Žid 1,1.2). Bůh se raduje z díla svých rukou, rmoutí se nad hříchem a vychází vstříc modlitbě člověka.

Bůh svoje děti obdarovává milostí a láskou. Jaký je však jeho postoj k hříchu a hříšníkovi? 1 Moj 3,14.16–19.24

Boží milosrdenství s hříšníkem dlouho shovívá, existuje však hranice, za kterou už více hříšník není schopen přijmout milosrdenství. Spasitel očekává na svou nabídku lásky a odpuštění odezvu s mnohem něžnějším soucitem, než jaký vede srdce pozemského rodiče k tomu, aby odpustil svému bloudícímu a trpícímu synu. Avšak jestliže pobloudilý vytrvale odmítá dbát na hlas, který jej s lítostivou a něžnou láskou volá, zůstane ponechán ve tmě. (Viz 1 Moj 3,11–13; 4,10; 6,3.5.11.12; 11,5; 18,21)

4. Čin korunujícího stvoření

Písmo říká: „Bůh je láska“ (1 Jan 4,8). Pravá láska však nemůže existovat bez společenství, a tak Bůh stvořil bytosti, které jsou schopné milovat i být milovány.

Jakou přednost měli Adam a Eva v tom, že byli stvoření k Božimu obrazu? 1 Moj 1,26–28

Lidstvo dokonce i po pádu nese Boží „obraz“. Ten však musí být neustále obnovován podle Kristovy podoby.

Co se můžeme dozvědět z biblického učení o stvoření, o našem původu, totožnosti a hodnotě? 1 Moj 9,6; Jak 3,9; 1 Kor 11,7

Biblické učení o stvoření potvrzuje, že každá lidská bytost, nezávisle na pohlaví, rase nebo společenském postavení, má možnost rozvoje. I když nás hřích připravil o vrozenou dobrotu, učení o stvoření a vykou-

pení zdůrazňuje, že každý z nás má nepředstavitelnou hodnotu a důležitost.

Jak zdůraznil Hospodin význam společenských vztahů? 1 Moj 2,18–24

Jsme stvořeni pro společenství, a proto jsme schopni pozdvihnout své ruce ke svému Stvořiteli i napřáhnout je ke spolustvoření. Biblický vzor dodává manželství hlubší smysl a charakterizuje ho jako nerozlučný svazek. Dobře uspořádaná křesťanská domácnost je mocným argumentem ve prospěch reality křesťanského náboženství. Kdyby měly domovy těch, kteří se vydávají za křesťany, správný náboženský ráz, působily by mocným vlivem ve prospěch dobra, byly by vskutku „světlem světa“.

Jak se Bůh při stvoření postaral o tělesné, estetické, intelektuální a morální potřeby svých tvorů? 1 Moj 1,29–31; 2,2.3.16.17

5. Dědictví důvěry a nedůvěry

Eva, Adam, Abraham, Izák, Jákob a množství dalších někdy následovalo spíše hlasu stvoření než zvučného a jasného slova Božího. Kain si zvolil vlastní způsob bohoslužby; naproti tomu Ábel se nespolehl na své vlastní zásluhy. Od té doby probíhá konflikt mezi spravedlností ze skutků a spravedlností z víry.

Genesis nám připomíná, že cesta důvěry v Boží lásku a moudrost má mnohem větší nosnost než všechny ty můstky, po kterých chceme dosáhnout splnění svých tužeb. (Viz příklady Adama, Evy, Noého, Abraháma, Jákoba, Josefa a další.)

V knize Genesis je uváděn pohyb od zaslíbení k naplnění. Tento pohyb je patrný v celé bibli. Ke svému konečnému cíli dojde v té „lepší vlasti nebeské“ (Žid 11,16). Cesta víry a důvěry je vždy jistější a bezpečnější než chodníček „vidění“. (Porovnej: 1 Moj 3,8–10 a Zjev 21,3; 1 Moj 3,17 a Zjev 22,3; 1 Moj 3,22 a Zjev 22,2; 1 Moj 3,23 a Zjev 21,25.)

Poslední kapitoly knihy Zjevení se vrací k prvním kapitolám Genesis a končí odstraněním utrpení a smr-

ti. Lidstvo, které bylo vyloučené hříchem z Boží přítomnosti, je díky milosti Boží opět přijato.

6. Souhrn a naučení

Velký spor skončil. Není více hříchů ani hříšníků. Celý vesmír je očištěn. Jediný tep souladu a radosti pulsuje celým stvořením. Od Toho, který všechno stvořil, proudí život, světlo a radost všemi oblastmi prostoru bez hranic. Nejnepatrnější atom i největší ze světů — všechno živé i neživé ve své nezastíněné kráse a dokonalém štěstí — hlásá, že Bůh je láska.

Inspirovaná zpráva knihy Genesis nám pomáhá pochopit záhady světa, ve kterém žijeme. Vysvětluje naši touhu po štěstí, dobrotě, kráse a věčném životě, ale i žalostné zkušenosti, jako jsou hřích, sobectví, nemoc, zármutek a smrt. Genesis vysvětluje, jak to všechno začalo a naznačuje, jako to všechno skončí.

Poznávám, že jako Boží dítě mám vznešený původ a velkou hodnotu? Uvědomuji si, že se na mne soustřeďuje Boží pozornost? Bůh touží po mé přítomnosti v novém stvoření a já okouším jeho první plody. Přijmu jeho pozvání bez výhrad?

2. úkol — 11. července 1987

STVOŘENÍ

Základní verš: Ž 33,6.9

Biblická zvěst o stvoření dává naší existenci cíl, smysl a hodnotu. První kapitola nás nutně vede k závěru, že Stvořitel své stvoření převyšuje, ale zároveň že se svému dílu důvěrně věnuje. Stvoření lidských bytostí k Božímu obrazu obdařilo lidstvo důstojností a zodpovědností. Všichni lidé byli stvořeni rovnocenní a všichni se budou za svůj život zodpovídat svému Stvořiteli. „Stvoření k Božímu obrazu“ mezi jiným znamená, že (1) na začátku našeho rodokmenu stojí Bůh,

a že (2) nám Bůh neustále klade otázky: „Adame, kde jsi?“ a „Kde je tvůj bratr?“ (1 Moj 3,9; 4,9). Musíme na ně odpovědět.

Učení o nadpřirozeném počátku konečně zdůvodňuje nadpřirozený závěr tohoto světa a nový nadpřirozený počátek.

1. Na počátku (1 Moj 1,1–2)

O kom svědčí 1. verš bible a co říká o jeho totožnosti Nový zákon? Jan 1,1–3; Kol 1,15–20; Žid 1,2.3. 10–12

Hlavním námětem úvodního verše Písma a prvotním ohniskem celé kapitoly je Stvořitel, ne problém stvoření. Slovo Bůh zaznívá z 31 veršů této kapitoly 32-krát a kárá tak zvrácenou lidskou dychtivost, která věnuje více zájmu poznání přírody než poznání Boha přírody.

Bůh tvořil prikazujícími slovy (Žid 11,3). Při vytváření našeho světa nebyl Bůh závislý na nějaké pre-existenční hmotě.

Jaký časový údaj otevírá a uzavírá záznam o stvoření? 1 Moj 1,1; 2,2

Sama skutečnost, že na zvěsti o stvoření spočívá vlastně celá stavba Písma sv., vybízí věrného a rozvážného zkoumatele, aby svoje tvrzení podložil jasným „Psáno jest...“, protože naše bezpečnost je zaručená jen za ochranným valem biblických uvozovek. Je sice jasné, že bible neudává pro „počátek“ žádné datum, přece však jasně svědčí o tom, že to trvalo jen několik dní a na naší planetě se objevil život.

2. První scéna stvoření (1.2)

Co říká druhý verš o podmínkách na zemi při počátku stvoření?

Spojení „nesličná a pustá“ označuje prostředí bez tvaru a světla, bez rostlinného a živočišného života, bez podmínek nutných pro život.

Jak popisuje druhá část 2. verše působení Ducha svatého?

„Propast“ i „vody“ označují vodní masu planety.

Druhý verš Písma sv. popisuje planetu Zemi na počátku stvořitelského týdne jako prázdnou, beztvárovou, pokrytou vodami a pohrouženou do temnoty, nad níž se bedlivě a ochranně vznášel Duch svatý. Vyčkával, připraven spolupracovat v následující fázi stvoření. První dva verše představují Boha jako laskavého Stvořitele, který se důvěrně věnuje svému stvoření.

3. Tvar a náplň (1,3–25)

Jak podstatné bylo stvoření světla? v. 3–5

Nebyl to výbuch světla, ale zvuk Božího hlasu, který započal pohyb prvního dne. Do té doby obkličovala zeměkouli jen tma. Když se však mezi masami vod rozlilo světlo, nastal jakýsi druh úsvitu, který oddělil den od noci. Tma tím nebyla zrušená, ale podržena jistému pořádku a nakonec byla, jako součást celého stvoření, prohlášená za „velmi dobrou“ (v. 31).

Kterou částí dne se podle v. 5. 8. 13. 19. 23. a 31. začíná jeho cyklus, a co z toho pro nás vyplývá?

Spojení „večer a ráno“ jasně označuje doslovný den, což potvrzuje také čtvrté přikázání, odvolávající se na dny stvoření (2 Moj 20,11). Též spojení řadové číslovky s hebrejským slovem „jom“ (den) vždy označuje doslovný den, určený otočením planety okolo své osy. Hebrejové začínali den západem slunce a končili ho následujícím západem a věděli, že „večer a ráno“ jsou základní složky čtyřadvacetihodinového cyklu (viz 3 Moj 23,32). Názor, že dny stvoření znamenají dlouhé a neurčité časové období není založen na biblických základech, a proto nemá biblické oprávnění.

Co označuje výraz „nebe“ z osmého verše v popisu druhého dne stvoření? v. 8

Záznam je psán z hlediska pozemského pozorovatele, a tak „nebe“ označuje atmosféru, bez které, jak víme, by nebyl možný život.

Které dva skutky stvoření vykonal Bůh třetího dne a jakou definici „země“ podává 10. verš? v. 9–13

Opakované označení „podle svého druhu“ naznačuje, že ve stejném čase byly stvořeny odlišné druhy rostlin a zvířat. Genesis nepopírá obměny v rámci druhů, ale

nepodporuje názor, že rostlinstvo a živočišstvo se postupně vyvíjelo z nižších forem života k vyšším.

4. Čtvrtý až šestý den (1,14–25)

Jaký je význam toho, co Bůh vykonal čtvrtého dne?
v. 14–19

Světelná tělesa, která se objevila na obloze, nebyla dána proto, aby se stala vládci osudu, ale aby určovala období a osvětlovala zem. Písmo odporuje tvrzení astrologie, která jim připisuje tajemné a rozhodující působení (porov. Iz 47,13–14; Jer 10,2).

Co bylo náplní Boží tvůrčí činnosti pátého dne?
v. 20–23

Tentýž hebrejský výraz pro „duši živou“ je použit také v souvislosti se stvořením člověka v kap. 2,7 a znamená „živou bytost“, „živého tvora“.

O čem svědčí skutečnost, že Bůh požehnal tvorům žijícím ve vodě, ve vzduchu, na zemi i člověku? v. 22.
28

5. Bůh a člověk (1,26–31)

Co zahrnuje označení „člověk“? 1,27; 5,2

Co znamenají slova „obraz“ a „podobnost“? 1,26,27; Jak 3,9

Výrazy „obraz“ a „podobnost“ se navzájem doplňují a nemají se chápat odděleně, protože člověk je ucelená osobnost, tvoří jednotu. Když vyšel člověk z ruky Stvořitele, nesl ve své tělesné, duševní i duchovní povaze podobu svého Tvůrce. Neposlušností však o ni přišel. Hřích zmařil Boží podobu a skoro ji úplně zničil. Tělesná síla člověka zeslábla, duševní schopnosti se zmenšily a jeho duchovní zrak se zakalil.

Jak popisuje 1 Moj 1,26–30 vztah člověka k Bohu a vztah člověka k ostatním tvorům? Jakou zodpovědnost člověk dostal? (Porov. Ž 8,6–8)

Člověk, stvořený k Božímu obrazu, měl vládnout nad přírodou, jíž byl sám součástí. Pád však brzy tragicky dokázal, že Bohem neovládaný člověk si často plete „vládnutí“ s „využíváním“.

V srdci každého z nás je hluboká potřeba sounáležitosti. Přiměřeně ji může uspokojit jen jasné poznání naší totožnosti. Čím hlouběji zapustíme kořeny, tím pevnější a bezpečnější bude naše postavení. Naše hříchem oslabená sounáležitost je posilňována vykoupením v Kristu. Trojitý kořen stvoření, vykoupení a posvěcení v Kristu v nás živou mízou Ducha svatého obnovuje Boží obraz.

6. Souhrn a naučení

Prožívám i já žalmistův údiv, vděčnost a úctu (Ž 8), když přemýšlím nad dílem stvoření? Uvědomuji si svoji pravou totožnost a hodnotu? Jakou odpovědnost mi Bůh svěřil jako správci životního prostředí? Jak ovlivňuje přemýšlení o počátcích mé chápání konce? Poznávám z vlastní zkušenosti obnovu a růst k obrazu a podobnosti svého Stvořitele, Vykupitele a Posvětitelce?

3. úkol – 18. července 1987

RAJSKÉ SPOLEČENSTVÍ

Základní verš: Ez 20,12

První kapitola vysvětluje, jak všechno vzniklo a druhá objasňuje, proč jsme takoví, jací jsme. Bez zkoušky věrnosti Bohu by byl následný pád, popsáný ve třetí kapitole, nesrozumitelný.

Budeme se věnovat Božím opatřením, která popisuje druhá kapitola, jako jsou sobota, práce, domov a manželství. Člověku byly dány před pádem, a proto náleží k samotným základům lidské existence, života a štěstí.

Boží den odpočinku nás spojuje s tím, k jehož „obrazu a podobnosti“ jsme byli stvořeni a připomí-

ná nám povinnosti, které jako stvoření ke svému Stvořiteli máme. Manželství zase zdůrazňuje náš vztah a povinnosti k bližnímu.

Skutečně křesťanský domov, ve kterém rádi přebývají andělé, připravuje jeho členy pro tento i věčný život. Neustálé útoky a podryvání manželství, soboty a pracovní morálky, všech Božích darů z ráje, se přímo podílejí na současném rozpadu zákona, pořádku, společnosti a rodiny.

1. Sobota (2,1–3)

I když stvoření člověka bylo Božím korunným dílem, co uzavřelo stvořitelský týden a jaký to má dnes pro nás význam? v. 2. 3 (viz 2 Moj 20,11; 31,17)

Sedmý den (sobota) byl jako součást daru stvoření dán nejen jednomu národu, ale celému lidskému pokolení (Mar 2,27). Od nepaměti označovala sobota závěr týdenního cyklu a vysvětlovala tak jeho původ.

Kterým Božím příkladem práce a odpočinku se má člověk řídit? 2 Moj 20,9–11

Jsme stvořeni k Božímu obrazu, povoláni k užitečné práci i k radostnému odpočinku s Bohem v jeho stvoření (1 Moj 1,27.28). Genesis 2,2.3 nepřikazuje, ale potřebuje snad někdo lepší „příkaz“ než to, že Bůh sám odpočinul, požehnal a oddělil sedmý den jako posvátný? Adam a Eva byli neoddělitelnou součástí oddělení soboty. Jejich život nezačal vlastní prací, ale radostným odpočinkem.

Zádný jiný den týdne nebyl oddělen tímto způsobem. Požehnání a svatost sedmého dne (soboty) má svůj původ v Božím skutku, ne v rozhodnutí jednoho člověka nebo skupiny lidí. Boží požehnání naplnilo tento den štěstím, životem, plodností a zdarem. Posvěcením posledního dne týdne ho Bůh oddělil pro zvláštní účel a jeho čas naplnil svou božskou přítomností. (Porovnej 2 Moj 16,23; 31,14.15; 35,2 s Iz 58,13.)

K čemu člověka vede sobotní příkázání? 2 Moj 20,

Boží den odpočinku není jen výstrahou před sobectvím, ale hlavně pozváním k ustavičnému prohlu-

bování našeho přátelství s Ježíšem a k uznání Boží vlády. Je příležitostí k odpovědi vděčné radosti, odpočinku a uctívání. Sobota tím vyjadřuje ústřední pravdu evangelia: Osvobození od vlastních skutků a radost ze získané svobody v Bohu. Bůh tím vybudoval pro svůj lid chrám času, do kterého vcházíme neobtěženi všedními starostmi a problémy, vstupujeme do Božího odpočinku a těšíme se z jeho přítomnosti (Žid 4,11; Mat 11,28).

2. Prostředí (2,4–17)

Jak 1 Moj 2,7 doplňuje 1,27 a co mluví o Bohu slovesa „stvořil“ a „vdechl“? (viz Iz 45,9.10; Jan 20,22)

Člověk je spojen s nebem i zemí, protože byl nejprve ztvárněn jako „prach ze země“ a pak oživen dechem svého Tvůrce. Bůh se pak jako laskavý Otec sklonil nad své dílo, které vytvořil ke svému obrazu, a oživil ho tím, že mu dal dech života. V aktu stvoření a oživení tušíme předzvěst slavné zvěsti, že „tak Bůh miloval svět, že dal...“ (Jan 3,16).

Co se o „dchnutí života“ dovidáme z následujících textů Písma? 1 Moj 7,21.22; 1 Král 17,17; Job 34,14.15 a Ž 104, 29.30

Pán a Zdroj života dal „dchnutí života“ nejen člověku, ale i ostatním tvorům. Proto „dchnutí života“ nemůže znamenat „věčnou nesmrtelnou duši“, ani zvláštní rozumové schopnosti člověka.

Které podstatné prvky jsou potřebné pro existenci „živé duše“ podle verše 2,7?

Zde použité hebrejské slovo „nefeš“ se ve Starém zákoně vyskytuje 754 krát a má různé významy: život, osoba nebo bytost. „Nefeš“ může zemřít (Ez 18,4), může být zabitá (Joz 11,11), tedy nemůže označovat to, co se běžně chápe jako „nesmrtelná duše“. Správný překlad je — „celá bytost, osoba“. Text uvedeného verše tvrdí, že když Bůh vdechl do ztvárněného prachu „dchnutí (hebr. nišmat; nešema — dech, výdech, život, živá bytost) života“, Adam se stal „duší živou, živou bytostí“.

3. Domov (2,8–17)

Co svědčí o tom, že domov v zahradě byl ideálním vzorem? V. 8–17

Všechno, co obklopovalo svatý pár, je poučením pro všechny časy o tom, že pravé štěstí není v ukojení pýchy a v přepychu, ale ve spojení s Bohem prostřednictvím jím stvořeného díla. Pýchu a ctižádost není možné ukojit nikdy; ti, kteří jsou opravdu moudří, najdou pravou a povznášející radost v tom, co dal Bůh všem na dosah.

Co naznačuje 15. verš o práci?

Bůh dal člověku práci jako požehnání, aby zaměstnávala jeho mysl, posilňovala jeho tělo a rozvíjela jeho schopnosti. V duševní a tělesné činnosti našel Adam jednu z největších radostí svého života. Po odchodu z ráje musel zápasit o svůj denní chléb obděláváním tvrdé země, ale práce měla být pro něj ochranou před pokušením a zdrojem štěstí.

Jaké příkazy a varování dal Bůh Adamovi a Evě? v. 16.17

Jasně „smíš“ a „nesmíš“ dokazuje, že Adam a Eva mohli zcela svobodně – buď svojí poslušností projevovat úplnou důvěru v Boží lásku a moudrost, nebo se rozhodnout pro nezávislost na Bohu, nedůvěřovat jeho výstražím a ohrozit tak svoji existenci.

Jak vysvětlíme vztah výroku: „... v který bys koli den z něho jedl, smrti umřeš“ k tomu, co se stalo po tom, kdy Adam a Eva projevili neposlušnost? (Porovnej Řím 5,12)

V samotném stromě poznání dobrého a zlého nebylo nic zlého. Šlo jen o zkoušku věrnosti. Z našich prarodičů se stali přestupníci a svět poznal zlo proto, že člověk přestal důvěřovat v Boží dobrotu, nevěřil jeho slovu a zavrhl jeho autoritu.

V okamžiku přestoupení přešel první pár ze stavu podmíněné nesmrtnosti do stavu nepodmíněné smrtelnosti. Před pádem je přístup ke stromu života ujišťoval o nesmrtnosti, po svém přestupku si byli stejně tak jistí svojí smrtelností. Moc smrti od té doby

dosvědčuje, že Boží varování před smrtí nebylo jen zbytečnou hrozbou.

4. Lidské společenství (2,18–25)

Jak poukazují verše 18–20 na to, že člověk byl stvořen jako společenská bytost?

Pojmenovávání zvířat dalo Adamovi příležitost dobře si povšimnout jejich zvyků. Je zajímavé, že jeho slova nebyla nástrojem dorozumívání, ale nástrojem nastolení jeho vlády nad prostředím.

Jaký byl Boží úmysl, když dal muži ženu? v. 18.20 (porovnej 1,27.28)

Žena měla být muži „pomocí, kteráž by při něm byla“. Písmo vyzdvihuje hodnotu ženy jako rovnocenné, rovnoprávné, partnerské či doplňující společnice. V její přítomnosti nachází muž uspokojení a s ní se podílí na Božím obraze a podobenství.

Co znamená stvoření Evy z Adamova žebra? v. 21.22

5. Manželství

Jak vyzdvihují inspirovaní autoři důvěrný vztah muže a ženy dlouho po pádu? Ef 5,21–29; 1 Kor 7,2–5; Žid 13,4

Adam byl Evou tak uchvácen, že ji přivítal jako básník (je to první poetické dvojverší Písma). Nadšeně vykřikl: „Toto je kost z kostí mých a tělo z těla mého!“ Jméno, které pro svoji manželku vybral (hebr. „iššá“, žena), bylo ozvěnou jeho samotného (hebr. „iš“, muž) a vyjadřovalo jeho vděčnost.

Bůh uspořádal první svatbu. Původcem manželství je tedy Stvořitel vesmíru. Je to jeden ze dvou darů, které si Adam vzal po pádu za brány ráje.

Které tři kroky jsou obsaženy v Božím slově pro manželství a v jakém pořadí je třeba je udělat? v. 24

Podle Božího pořádku má sjednocení muže a ženy nastat po jejich odevzdání se v manželství. Biblický pořádek „opustí... přidržeti se bude... i budou v jedno tělo“ byl ale hrubě pošlapán a tragicky pře-

vrácen, takže dnes jsou mnozí „jedním tělem“, ale jen málo se jich „přidrží“ a mnozí se „opustí“.

Jak Pán Ježíš potvrdil slova z 1 Moj 2,24 a zdůraznil trvanlivost manželského svazku? Mat 19,3–6

6. Souhrn a naučení

Co mám udělat, abych v čase Božího požehnaného a posvěceného dne odpočinku získal hojnost Božího požehnání? (Viz Iz 58,13.14; Ez 20,20; Mar 2,23–3,5) Využívám přednosti sobotního odpočinku a přemýšlím zvláště v sobotu o Boží lásce? Uznávám Boží vládu nad svým životem? Jak se může ideál z Ef 5, 21–6,4 uskutečnit i v mém domově? Jsem připraven vzdát se sebe a následovat hodnoty a přednosti z 1 Moj 2,24?

4. úkol – 25. července 1987

PÁD

Základní verš: 1 Moj 3,15

Nový zákon chápe události z 1 Moj 3–4 doslovně. Lukáš uvádí Ježíšovy předky až po Adama (3,23–38). Pavel považuje stvořeného Adama za právě tak reálného jako Adama posledního a jeho přestupek za právě takovou skutečnost jako skutečnost Ježíšovy smrti a vzkříšení (viz Řím 5,12–14; 1 Kor 15,20–22)

Při svém rozhodování, které mělo přezkoušet jejich věrnost Bohu, byli Adam a Eva v pokušení více důvěřovat stvoření než Stvořiteli. Tragickými důsledky byla hanba, utrpení a odcizení Bohu, vnitřní i vnější nesoulad, vášeň a zklamání. Boží láska k hříšníkovi však zvítězila nad jeho odporem k hříchu. Bez Boží milosti a jistoty jejího konečného, slavného vítězství by Adam a Eva propadli zoufalství. Adamova důvěra se projevila tím, že svoji manželku nazval „matkou živých“, a ne „zahubených“. Podobně svědčí o Evině víře v zaslíbeného Vykupitele slova, která řekla při narození Kaina a Seta (4,1.25).

Tyto kapitoly zaznamenávají počátek rozličných povolání, řemesel a umění, i zdomácňování zvířat a výrobu potravin. Lidstvo se poprvé rozdělilo na dvě odlišné skupiny, které se začaly shromažďovat kolem dvou oltářů. Písmo pak sleduje jejich historii.

1. Vstup hříchu (3,1–7)

Jak demaskuje Písmo „lstivého hada“ z 1 Moj 3,1? (Viz 1 Moj 3,15; 2 Kor 11,3; 1 Jan 3,8; Zjev 12,9; 20,2)

Podobně jako Ježíš odhalil záměry satanovy ve slovech svého učedníka Petra (Mat 16,22.23), můžeme v pozadí hadových slov rovněž vidět satana. Příběh svědčí o tom, že rozhovoru Evy s hadem předcházela pád Luciferův.

Jak chtěl pokušitel zpochybnit Boží výrok? 2,16.17; 3,1

K čemu se had uchýlil, když nejdříve zpochybnil Boží výstrahu? v. 4 (viz Jan 8,44)

Had přímo protiřečil Božímu slovu, a tak dal vzniknout dodnes velmi oblíbené lži, že člověk je od své přirozenosti nesmrtelný. Tvrdil, že dají-li na jeho radu, okamžitě padnou stará omezení. Boha představoval jako sobeckého lháře, který žárlivě brání většímu štěstí a rozvoji člověka. Cožpak dnes neslyšíme podobné dokazování? Mnozí mluví o omezenosti těch, kteří zachovávají Boží přikázání, a sami o sobě tvrdí, že mají širší ideály a těší se větší svobodě. Což to není ozvěna hlasu z ráje: „V den, v který z něho budete jíst“ (přestoupíte Boží přikázání), „budete jako bohové?“

Co znamenalo pro přestupníky „otevření očí“ a „poznání dobra a zla“ slibované satanem? v. 5

I když je čtvrtý verš lží, pátý odráží smutnou pravdu. K poznání čisté a neposkvrněné lásky a dobroty přibylo poznání a zkušenost se zlem. Ovocem nedůvěry a neposlušnosti nebyla rovnost s Bohem, ale oddělení se od laskavého Boha, nenávist k bližním a odcizení sobě samému i svému okolí.

2. Osudné rozhodnutí (3,6.7)

Jak 1 Moj 3,7 usvědčuje ďábla ze lži?

Adamovi a Evě se otevřely oči, ale jejich sen o osvícení byl jen přízrakem. Tento první z mnoha svodů ukázal, že ďábel své sliby o vráceném zlatě „plní“ tak, že dodává jen bezcennou náhražku. Vědomí vnitřní nahoty se projevilo nahotou tělesnou, takže první pár – zbavený slávy a zatížený pocitem viny – se snažil před Bohem ukrýt a opatřit si vlastní šat.

Co bylo výsledkem Adamovy kapitulace? Řím 6,16 (viz Řím 5,19)

Oblasti, ve kterých se uskutečňuje pád člověka, jsou žádostivost, pokušení v oblasti tělesné, rozumové a duchovní. (Porovnej Evino selhání, Kristovo vítězství a náš zápas ve třech oblastech pokušení: 1 Moj 3,6; Mat 4; 1 Jan 2,16)

Kristus přišel na zem, vzal na sebe lidskou přirozenost a jako představitel lidstva měl ve sporu se sata-nem dokázat, že právě takový člověk, jakého stvořil Bůh, spojený s Otcem a Synem, může splnit každý Boží požadavek. Protože dílo vykoupení muselo začít tam, kde začala zkáza, musel Kristus zvítězit tam, kde prohrál Adam. Když Adam a Eva padli pro svou touhu po nezávislosti na Bohu a svod chuti, musel Kristus úplnou závislostí na Bohu a přemožením chuti zvítězit.

3. Důsledky hříchu (3,8–24)

Jak řeší Bůh nově vzniklou situaci? v. 8–9

Boží přítomnost, která byla pro ně dříve radostí, vyvolávala nyní v Adamovi a Evě rozpaky a strach. To bylo jasným znamením toho, že jejich pouto důvěry k Bohu se zlomilo. Proto Bůh opět dělá první krok a vyhledává svoje děti, protože ví, že chce-li jim pomoci, musí je nejdříve přitáhnout k sobě, ne vyhánět je z jejich úkrytu.

Rozlišoval Adam hřích od následků hříchu? v. 10

Jak se svojí odpovědí snažili první lidé vyhnout zodpovědnosti? v. 11–13

Adam a Eva vlastně ze své neposlušnosti vinili Bo-

ha. Jakou změnu přestoupení způsobilo! Adam, který svoji nevěstu a pomocníci přijal s radostí jako své druhé já, ji nyní chladně označil za „ženu, kterou jsi mi dal, aby byla při mně“. Hřích, který společně spáchali, narušil jejich svazek lásky a oni se nyní oháněli výmluvami, typickými pro padlé bytosti.

4. Boží rozsudek (3,14–24)

O čem svědčí skutečnost, že se Bůh ve 14. a 15. verši neobracel jen k hadovi?

Označení „prach žráti budeš“ bylo ve starověké literatuře kletbou. Hřích svými důsledky postihl nejen hříšníka, ale i jeho prostředí, a tak se původní ochránce – Adam – stal příčinou utrpení celého stvoření (porovnej Řím 8,19–23).

Jakou naději a zaslíbení obsahuje prokletí vztahující se na hada? v. 15

Není to jen první záblesk evangelia, ale v kostce i dějiny boje padlého pokolení hadova s potomky ženy. Písmo pak pokračuje v popise bojů mezi lidem Božím a jeho nepřátely. Spor, oznámený v 15. verši, nepoukazuje jen na bezprostřední postavy dramatu. Plně se rozvinul tím, že – i když za cenu velikého utrpení – zvítězil Kristus a had dostal osudově smrtelnou ránu (viz Zjev 12,1–12; Žid 2,14).

Jaký vliv měl Evin hřích na rození dětí a manželství? v. 16

Při stvoření byla Eva Adamovi rovnocenná. Kdyby byli zůstali poslušní Bohu, v souladu s jeho velkým zákonem lásky, byli by ve stálém vzájemném souladu. Hřích však způsobil nesoulad a jejich svazek se mohl udržet a soulad zachovat jen podřízením se jednoho z nich.

Jaké změny nastaly proto, že Adam dal na Evinu radu? v. 17–19 (viz Řím 6,23)

Tam, kde byl kdysi vepsán jen Boží charakter, poznání dobra, se nyní přidružil i charakter satanův a poznání zla.

Jaký byl záměr a význam Božino obnoveného opatření milosti? Proč bylo vyhnání člověka ze zahrady projevem soudu i milosti? v. 22–24 (viz v. 7 a 4,4)

Přístup ke stromu života by učinil z Adama a Evy nesmrtelné hříšníky a jejich bída by trvala věčně.

5. Trpké ovoce (4,1–26)

Proč Bůh Abelovu oběť přijal a dary jeho bratra odmítl? v. 3–7 (viz 3 Moj 17,11; Žid 9,22)

Jak je popsán Boží otcovský zájem o Kaina? v. 6.7

Rozhovor mezi Bohem a Kainem, i to, že Kain neobviňoval Boha ze stranickosti, když přijal Abelovu oběť, a ani nezamítal Boží podmínky, naznačuje, že oba bratři byli dobře seznámeni s Božími požadavky.

Nepřátelství, předpověděné v 1 Moj 3,15 a naznačené Kainovým hněvem, se nakonec plně projevilo zavražděním Abela. Tato bratrovražda dokazuje, že Kain se stal satanovým následovníkem (viz Jan 8,44).

Jaký důvod Kainovy vraždy udává 1 Jan 3,12? (viz 1 Moj 4,8 a Mat 23,35)

Jak se Kain snažil zatajit spáchaný čin, který byl důsledkem hříchu nedbalosti? v. 9

Kain zjistil, že před Bohem není možné nic zatajit (v. 10) a že svrchovaný Bůh spravedlivě posoudí každé příkoří.

V čem vidíš důkaz, že Bůh projevuje svůj zájem i o nekajícího hříšníka? v. 15

Verše 17.–24. zaznamenávají prudký mravní úpadek, stejně jako rychlý technický a kulturní pokrok. Kainovo potomstvo charakterizuje mnohoženství a vraždy. Bible však Kainovu potomstvu nepřipisuje jen zlo. Bere na vědomí i jejich úspěchy a poznamenává, že Kainovými potomky byli řemeslníci, hudebníci, pastýři a rolníci.

6. Souhrn a naučení

Pokus Adama a Evy získat vyšší postavení, než které jim dal Bůh, způsobil jejich hluboký mravní pád, který se projevil odcizením se Bohu, sobě i prostředí. Boží zaslíbení však přineslo příslib vykoupění.

Bůh se přiblížil k prvním hříšníkům a k prvnímu vrahovi se dvěma důležitými otázkami: „Kde jsi?“ a „Kde je tvůj bratr?“ Obě jsou dnes právě tak aktuální, jak byly na počátku lidských dějin.

Nemám někdy pokušení předpokládat, že Boží veliká láska mi odpustí mé přestoupení a zachrání mne před následky hříchu? Vyzkoušel jsem osobně zaslíbení 1 Kor 10,11–13; Fil 4,13; Jan 4,7.8; Ž 50,14.15?

5. úkol — 1. srpna 1987

KAZATEL SPRAVEDLNOSTI

Základní verš: 1 Moj 9,16

Popis potopy sleduje takové uspořádání sledu jednotlivých částí vyprávění, ve kterém se příběh každou částí postupně rozvíjí ke svému vyvrcholení, a pak se zase vrací tímtež sledem v opačném pořadí. Noe vstoupil do korábu po 120-ti letém kázání ne jako někdo, kdo to měl přežít, ale jako nositel Božeho zaslíbení nového věku. Tak, jak v první polovině záznamu potopy každým krokem Boží spravedlnosti přibývá tmy, tak ve druhé polovině, když Boží milost nakonec odkrývá lidskému zraku pohled na svět plný pokoje, korunovaný duhou zaslíbení, přibývá světla.

1. Velký vzestup hříchu a Noe (5,32–7,24)

Po Kainově linii (4,17–24) se zde uvádí linie potomků Setových. Adam a Eva měli mnoho dalších synů a dcer, ale Setova linie potomků podává obraz dějin předpotopních patriarchů, kteří zůstali věrní Bohu. Zaslíbený Osvoboditel přijde v této linii.

Jak je popsána lidská hříšnost v úvodu a závěru zprávy o potopě? 6,1–8; 9,20–27

Někteří komentátoři tvrdí, že označení „synové Boží“ (6,2) se vztahuje na nebeské bytosti, ale souvislost a obsah poukazuje spíše na potomky Setovy. „Lidské

dcery“ (dcery lidí, kteří se podle 1. verše začali množit) by potom označovaly Kainovo potomstvo. „Synové Boží“, představující linii víry, uzavírali manželství s nevěřícími a podlehli důsledkům takového spojení.

Jaký důvod nevyhnutelné záhuby uvádí 6,5? (viz v. 11–13)

Zkaženost lidstva se důrazněji již ani nedala vyjádřit. Povšimněme si slov „všelike... než... po všechn“. Srdce označuje ve Starém zákoně úplný vnitřní život člověka, sídlo citů, vůle a chápání.

Jak vyjadřuje 6,6–7 Boží zármutek nad tím, co se na zemi dělo?

Po popisu lidského srdce je vyjevěna bolest a žal Božího srdce. Mojžíš mluví o Hospodinu tak, že tomu člověk může dobře porozumět. Bůh není nějaká vzdálená, abstraktní idea nebo neměnný princip, ale je vnímavý k tragédii hříchu i k modlitbě a rmoutí se nad vinou člověka. Z toho cítíme, jak nemožné je vysvětlení nebo pochopení důvodu velkého vzestupu hříchu.

Ponechal Hospodin svět bez svědectví? 1 Petr 3,18–20; 2 Petr 2,5

Jaké rozhodnutí oznámil Bůh Noemovi? 6,7 a 13

Boží rozhodnutí nebylo svévolné, chtěl jen zamezit šíření záhuby, která lidským hříchem začala.

2. Noeho příprava na potopu (6,8–22)

Jak se v 8. verši setkáváme s milostí?

Poprvé je zde v Písmě řeč o milosti. Vztahuje se na Boha a označuje jeho moc a ochotu udělat pro nehodné, hříšné bytosti to, co sami pro sebe udělat nedokáží.

Jak je popsán Noeho charakter? v. 8.9.22; Žid 11,7; 2 Petr 2,5

I když jistě nebyl bez chyby (9,20–24), převládá u něj víra, mravní přímost a celost. Jeho důvěrné a osobní společenství s Bohem se projevilo vírou a uposlechnutím výzvy postavit koráb. Tím se odlišil od tehdejšího světa a osvědčil se jako člen Boží rodiny. Podobně jako Bůh bezpečně uvedl Enocha do nebe, uvedl i Noeho do korábu.

3. Příkaz vejít do korábu (7,1–16)

Z čeho usuzujeme, že Noe rozlišoval čistá a nečistá zvířata? v. 2.3.8; 8,20

Všeobecné pokyny o zvířatech (6,19.20) se zde rozvádějí podrobněji, protože potopa se blížila. Noe dostává také zprávy o začátku a trvání potopy (porovnej 6,17 a 7,4). Skutečnost, že Bůh rozlišuje mezi „čistými“ a „nečistými“ zvířaty dávno předtím, než je to vyloženě uvedeno ve 3 Moj 11 a 5 Moj 14, dokazuje, že toto poznání bylo dobře známé už od nejstarších dob. Do korábu vstoupila „nečistá“ zvířata jen po jednom páru, přičemž je jasné, že na jejich další rozmnožování byl nevyhnutelný jak samec, tak i samice. Noe tedy nemohl použít „nečistá“ zvířata ani k oběti, ani k jídlu.

Jakým poučením je skutečnost, že v čase potopy byl koráb jediným bezpečným a spásonosným místem, které Bůh určil? Co naznačují slova „zavřel Hospodin po něm“ o Noemovi a o jeho nespravedlivých současníkch? v. 16

Zničení předpotopního světa i obyvatel měst nížin (v. 19) dokazuje, že existuje hranice, kterou hříšník nemůže bezpečně překročit. Když se dosáhne této meze, začne působit Boží soud.

Jaký byl rozsah potopy? v. 17–24

Několikeré opakování popisu situace: „zmohly se vody a rozmnoženy jsou velmi nad zemí... náramně stoupaly (rozmohly se) vody nad zemí, že přikryty jsou všechny hory nejvyšší... patnácte loktů zvýši rozmohly se vody... i umřelo všeliké tělo“, popisuje celosvětovou katastrofu. Potvrzují to i po celém světě rozšířené legendy o potopě, i fosilní zbytky organismů. E. G. Whiteová k tomu poznamenává: „Hospodin uvedl na zem potopu vod a smetl její bezbožné obyvatele. Potopa změnila celý povrch země.“

Jak zkušenost Noeho a jeho rodiny podněcuje a ilustruje myšlenku ostatků? (viz v. 23)

4. Bůh pamatuje na Noeho (8,1–19)

Jak projevil Bůh svoji věrnost a zájem o člověka, když už se z lidského hlediska zdálo být všechno ztraceno? v. 14–17

Vyprávění zde dosahuje svého vrcholu a sestupuje sledem předcházejících stupňů v opačném pořadí. Vody začínají ustupovat a konečně se objevuje souše. Tím se umožnil nový začátek. I když Písmo říká, že koráb spočinul na vrcholu Araratu, nevíme přesně, kterou část sopečného Araratského masivu v Arménii to označuje.

5. Obnovení souladu (8,20–9,7)

Jak projevil Noe svá zasněžení, úctu a vděčnost Bohu po opuštění korábu? v. 20

Jak odpověděl na Noeho oddanost a úctu Bůh? v. 21, 22

Odpověď je vyjádřena lidskou řečí. Bůh zničil svět, protože „všeliké myšlení srdce jejich nebylo než zlé“ (6,5). Někteří se proto na základě 8,21 domnívají, že Bůh sám sobě odporuje. Boží rozhodnutí nezničit už zemi vodou a zachovat její pořádek se však nezakládá na lidském úkonu, ale na Duchu, který Noeho k oběti přivedl.

Který příkaz, poprvé daný v ráji, se opakuje, když ti, kteří přežili, vstupují do nového světa? 1,28; 9,1,7

Jak Bůh zbavil Noeho rodinu strachu před zvířaty, puštěnými z korábu, která je počtem značně převyšovala a jakou zodpovědnost člověk dostal? v. 2

Jaké nevyhnutelné opatření udělal pro zachování Noeho života Bůh a jaké omezení dodal? v. 3–6

Protože Noe dobře znal rozdíl mezi „čistými“ a „nečistými“ zvířaty, nebylo třeba tento rozdíl opakovat.

Jaký byl rozsah smlouvy z 9,9–11?

Tato smlouva se liší od pozdějších Božích smluv s Abrahamem, Izraelem a Davidem, které vyzývaly jednotlivce nebo národy k osobnímu společenství s Bohem tím, že na rozdíl od nich nebyla požadována osobní odpověď a přisvojení. Avšak právě tak jako

všechny pozdější smlouvy byla podnícena výhradně Boží milostí. Nebyla pouhou dohodou mezi dvěma stranami, ale prohlášením Božího záměru — nikdy více nezničit zem potopou (viz v. 11—15).

Co mělo být znamením smlouvy? v. 12—17 .

6. Souhrn a naučení

Navzdory strašným vpádům hříchu měl Bůh na této zemi svého věrného svědka. Jen věrný Noe a členové jeho rodiny přežili potopu a stali se tak předky lidstva, jehož další osud budeme zkoumat v následujících úkolech.

Připravujeme se na budoucí události tak vážně, jak to dělal Noe, když víme, že Pán Ježíš přirovnal poměry za dní Noeho k těm, jaké budou vládnout na zemi před jeho druhým příchodem (Mat 24,37—39)?

6. úkol — 8. srpna 1987

ZEMĚ PO POTOPE

Základní verš: 2 Petr 3,3.4

Jedním z projevů inspirace Písma sv. je způsob, kterým uspokojuje duchovní potřeby a podává své rady každému pokolení obyvatel země. Text 2 Petr 3,3—5 je možné uplatnit právě pro naši dobu.

Genesis 10 a 11 se zabývá ranými dějinami po potopě a dokazuje, že navzdory viditelným následkům potopy opět docházelo k bezbožnosti, zlobě a vzpouře. Záznam Písma se potom věnuje zvláštním dějinám těch, kteří se navzdory malému počtu díky Boží milosti a síle věnovali službě pravému Bohu a na které se vztahovala smlouva pokoje.

1. Hřích i po potopě (9,18—29)

Jaký důkaz nestrannosti Písma sv. nacházíme ve v. 20—27?

V Písmu zde poprvé vzpomenuté požívání alkoholo-

lických nápojů má i dnes své časté a známé následky: ztrátu důstojnosti a úcty, posměch, poníženi a hanbu. Pitím vína je okusil i Lot (19,31–36). Bible varuje před poníženi a těžkostmi způsobenými opilostí. (Viz Přísl 20,1; 23,29–35; 31,4.5). Jako křesťané máme přednost poznání, že naše tělo je chrámem Ducha svatého, a proto nás apoštol vyzývá: „Oslavujte tedy Boha tělem svým i duchem svým, kteréžto věci Boží jsou“ (1 Kor 6,20).

Jaké podmínky nastaly na zemi po potopě?

a) Před potopou oplývala souše zvířectvem a početnou populací lidstva. Po potopě zůstali na souši živí jen cestující korábu a jeho zvířata (7,21).

b) Rozsah souše byl před potopou zjevně mnohem větší než rozloha vod. Dnes pokrývají moře více než 70 procent zemského povrchu.

c) Potopa způsobila, že mnohá místa beze stopy zmizela (vrchy a celá pohorí) a tam, kde byly kdysi nížiny, vystoupily celé horské masivy.

d) Větre hnané vlny skryly před zraky a z dosahu člověka drahokamy, zlato a stříbro a navršily na ně zem a skály.

e) Potopa zničila podivně smíšené druhy zvířat vytvořené křížením.

f) Při potopě zanikla třída velmi velikých zvířat. Bůh věděl, že se zmenší síla člověka a že by tato matutí zvířata nedokázal ovládnout.

2. Posměvači – minulí i současní

Jak označuje Petr ty, kteří odmítají přijímat věci tak, jak je podává Bůh a jak se tento postoj projevuje dnes? 2 Petr 3,3–5

Posměvači jsou ti, kteří odmítají výroky proroků a Ježíšovo poselství. Nedovedou si představit den, kdy nastane konec a Ježíš bude přicházet na nebeských oblacích (v. 4). Základem jejich odmítání je předpoklad, že odehrávají-li se události po mnoho let stále stejně, není důvodu tvrdit, že nastane nějaká zásadní změna. Vycházejí ze zásady, že „přítomnost je klíčem k minulosti a budoucnosti“.

Proč přijímáme spíše biblický záznam dějin než lidské hypotézy a teorie?

Jestliže lidé ve věci dějin stvoření opouštějí Boží slovo a snaží se vysvětlit Boží stvořitelské dílo jen na základě přirozených principů, ocitají se na bezbřehém oceánu nejistoty.

Nač poukázal apoštol Petr jako na příklad zničení světa velkou katastrofou? 2 Petr 3,5.6

Trend moderní vědy je nakloněn geologické interpretaci, která dává přednost spíše dlouhým obdobím než potopě a spíše evoluci než vysvětlení našeho původu stvořením. Je zajímavé, že Petr již tak dávno poukázal na tyto dvě oblasti, které se staly v posledních dnech spornými body. To, že se to stalo přesně tak, jak bylo předpověděno, je mocným projevem toho, že žijeme opravdu v čase konce.

Pozůstatky, nacházené v zemi, svědčí o podmínkách, které se v mnohých ohledech lišily od těch dnešních; ale o tom, kdy takovéto podmínky existovaly, je možné poučit se jen z inspirovaného záznamu. Historie potopy je inspirovaným výkladem toho, k podstatě čeho lidské zkoumání samo o sobě nikdy nepronikne.

4. Rozdělení a rozptýlení Nocho potomků (10,1–11,9)

Se kterými prapředky rozdělení ras a národů nás bible seznamuje? v. 10,1–5.20.31.32

Všechny děti Sema, Chama a Jáfeta se narodily po potopě. Semovi potomci se usadili převážně v Mezopotámii, Chamovi v jižní části Malé Ázie, v Palestině, severovýchodní Africe a západní Arábii a Jáfetovi potomci v jižní Evropě, západní a severní Malé Ázii a severně od Černého moře a Kavkazu. Následující tisíciletí přemísťování národů však téměř úplně znemožňují přesné vystopování potomků a jisté kusé informace poskytuje archeologie, historie a starověké písemnictví.

Co bylo hlavní příčinou rozdělení a rozptýlení národů? (v. 11,1–9)

5. Rodokmen od Sema po Abrama (11,10–26)

Kterou rodovou linií zvláště sleduje 11. kapitola Genesis?

Desátá kapitola vyjasňuje rodové vztahy rozličných kmenů a národů se společným prapředkem Noemem, zatímco 11. kapitola podává přesný původ Bohem vyvoleného lidu, tak jak probíhal mnohými předcházejícími pokoleními. Je to vlastně pokračování seznamu pokolení od Adama po Noeho, jak ho podává 5. kapitola.

Co je zvlášť nápadné při srovnávání délky života předpotopních a pozdějších generací?

Po potopě se prudce zkracovala délka lidského života. Např.: Sem žil 600, Arfaxad — 438, Sále — 433, Heber — 464, Peleg — 239, Réhu — 239, Sárug — 230, Náchor — 148, Táre — 205, Abram — 175 let.

Bůh viděl, že lidské cesty se zkazily a že se člověk zaměřil na pyšné sebevyvyšování proti svému Tvůrci a následování sklonů svého srdce. A tak zkrátil jejich život. Brzy po potopě se začal počet let lidského rodu prudce snižovat.

6. Souhrn a naučení

Duchovní věci se rozsuzují duchovně. Ti, kteří nemají žádné živé spojení s Bohem, se zmítají sem i tam. Do popředí dávají lidské názory a Boží slovo do pozadí. Chytají se lidských ujištění, že soud nad hříchem přece protiřečí povaze dobrotivého Boha a zatímco se spoléhají na jeho nekonečnou dobrotivost, snaží se zapomenout, že existuje i něco takového, jako nekonečná spravedlnost.

Záznam období od Noeho po Abrama jasně dokazuje, že pouhé neosobní poznání Boha a jeho soudů nemůže člověku zabránit hřešit, ba že ani celosvětová potopa nemůže smýt hřích, který jednou pronikl do lidského srdce. Jen Boží milost dokáže usměrnit kroky člověka na cestu spravedlnosti. Krátký seznam popotopních patriarchů ukazuje, že v průběhu dějin měl Bůh neustále své věrné svědky.

Právě tak, jak dal Bůh Noemovi a jeho potomkům právo a zodpovědnost za schopnost výběru, máme i my dodnes totéž právo i zodpovědnost. Zeptej se sám sebe: Nezneužívám nějak toto právo a tuto zodpovědnost? Jak zacházím s těmi, kteří jsou svěřeni mé autoritě? Co musí ti, s kterými se stýkám, vidět na mně, v mém domově a prostředí, které vytvářím, jak toužím po tom, aby je přitahovala Boží láska a dobrota?

7. úkol — 15. srpna 1987

Z CHÁRAN DO HEBRONU

Základní verš: 1 Moj 15,6

Záznam o pravěku (k. 1–11) podává zprávu o Božím jednání se světem až do povolání Abrahama. Uprostřed 11. kapitoly se tento přehled zúžuje na Abrahamovu rodinu, a to znamená počátek povolání Izraele. Toto povolání uzavírá pravěk a otevírá patriarchální dějiny. Mezi národy byl nyní vybrán Abraham, aby se pošetilost stavitelů babylónské věže, kteří se tak snažili si udělat „jméno“, stala zjevnou. Zatímco jméno Abrahama je pro jeho věrnost Bohu v úctě miliónů mohamedánů, židů a křesťanů, ze slávy, po které prahli architekti a stavitelé Babylóna, zůstalo jen výstražné poselství důsledků neposlušnosti a jméno jako symbol zmatku a nedorozumění.

Kapitoly 12.–15. tvoří pozadí dějin Izraele a představují novou etapu historie spásy. Abrahamova odpověď víry rozvíjí Boží plán a dosahuje svého vyvrcholení v událostech Exodu a Sinaje a ve vyvolení izraelského národa.

1. Povolání Abrama a Boží smlouva (11,27–12,20)

Co víme o Abramově rodině? v. 27–30; Joz 24,2

V kolika stupních proběhlo povolání? Proč asi nešli přímo do Kanaánu? Skut 7,2–4 (viz 1 Moj 12,1;)

Ur leželo v jižní Mezopotámii, asi uprostřed spojnice současného Bagdádu s pobřežím Perského zálivu. Když tam začátkem 2. tisíciletí Abram žil, těšilo se toto město vyspělé kultuře. Ur tvořilo teokratický městský stát, ve kterém bylo uctíváno lunární božstvo. Většina Abramových blízkých příbuzných podlehlá pohanství (Joz 24,2). Opuštěním vyspělé kultury a procestováním více než 1600 km přinesl Abram značnou oběť.

2. Povolání a smlouva v Cháran (12,1–3)

Jaký byl záměr Božího povolání a z čeho pramenila Abramova poslušnost? v. 1–3; Žid 11,8–10

Boží příkaz se rozvíjí v zaslíbení a končí požehnáním. První krok udělal Bůh, ne Abram. Povolání milosti a zaslíbení byla však také zkouškou víry a poslušnosti. Abram měl opustit svoje příbuzenstvo, národ, vyspělou kulturu, úrodnou a zavlažovanou zem a putovat do hornaté zalesněné krajiny s novým podnebím, cizím lidem divných zvyků, na jiné kulturní úrovni.

Jak těsné bylo spojení Boha s Abramem? Jaký význam má druhá část 3. verše? (viz Jak 2,21–23)

Jaká byla Abramova odpověď na Boží výzvu a o čem to svědčí? v. 4.5

Zatímco mladý člověk opouští domov a rodinu poměrně lehce, starší se loučí tíže. Abram však přece „odešel, jak mu přikázal Hospodin“ (v. 4). Není tu ani stopy po vyjednávání nebo odkládání; Bible zaznamenává jen ochotnou poslušnost. Abramovi nebyl překážkou jeho majetek: četná stáda ovcí, dobytka ani velká domácnost.

Jestliže si Abram myslel, že Boží zaslíbení nabízelo rozlohy neobývané země, velmi se mýlil. Před ním ležel Kanaán s několika silnými městy, obývaný cizím národem, ekonomicky závislý na Egyptě, plný modlářství, protkaný zlými cestami, hustě pokrytý zalesněnými vrchy — a nabízel jen málo stálých pastev.

3. Vstup do Kanaánu (v. 6–10)

Jaké tiché svědectví víry vydal Abram po dosažení Kanaánu? v. 6–8

Abram se vydal za pastvinami více než 30 km na jih do oblasti mezi Bethel (dříve Lúz, viz 28,19) a Hai. Všude, kde se Abram utábořil, postavil oltář a pozval všechny, kteří s ním putovali, k ranní a večerní oběti. Když složili stany, oltář zůstal. Tyto oltáře byly pro všechny kolemjdoucí protestem proti modlářství a svědectvím o živém Bohu.

Jakou zkouškou víry procházel Abram, když postoupil k řídkěji obývaným pastvinám Negebu? 12,10

Očekávali bychom, že mu Prozřetelnost urovnala cesty, protože poslušně následoval jejího hlasu. Nebylo to však tak jednoduché. Abramova zkušenost je realistická. Zanedlouho po vstupu do Kanaánu ho hladomor donutil sestoupit do Egypta, který zúrodnily záplavy Nilu. Písmo svaté nás poučuje, že zkouškami víry musí projít i ti, kteří jsou věrni Božích příkazů.

Jak Abram v Egyptě projevil svoji lidskou slabost? v. 11 – 16

Hlad a strach změnily hrdinu víry v křehkého člověka, se kterým se může kterýkoli z nás lehce ztotožnit. Víra ustoupila strachu a strach vedl k chybě, protože chtěl polopravdou zastřít pravdu.

Jak vysvětlíme rány, které postihly faraona? v. 17–20

Rány odhalily pravou totožnost Sáry. Bůh zakročil proti lidské slabosti, aby zachoval svoji smlouvu a její význam pro příchod Spasitele.

4. Věrnost smlouvě (13,1–14,24)

Jaký problém vznikl po odchodu Abrama a Lota z Egypta? v. 1–7

Při návratu z Egypta Abram opět vzýval Hospodina při druhém oltáři, který postavil v Kanaánu (v. 3–4). Posílněn touto obnovou svého vztahu k Bohu obstál v další zkoušce.

Co znamenala volba mezi údolím Jordánu a drsnými, neúrodnými vrchy? v. 8–13

Abramovu slabost v Egyptě vyvážil ušlechtilý rys jeho povahy, který se projevil v jeho jednání s Lotem. Lot si vyvolil to, co uspokojovalo jeho touhu po okamžitém zisku. Vůbec si neuvědomoval, že to přinese problémy celé jeho rodině. V rozhodování mezi „vírou“ a „viděním“ a jeho následky se projeví podstata pravé víry. Úzké společenství Abrama s Bohem mu dalo sílu nad časné přednosti položit věčný zisk.

Jak Bůh odměnil Abramovu nesobeckost? v. 14–18

Zkušenosti Abrama a Lota nám přesvědčivě ukazují na nadřazenost Abramovy víry.

Co nám říkají o našich povinnostech verše 14,13–16?

Co říká střetnutí s Melchisedechem o Abramově duchovním postavení? v. 17–24

Melchisedech („můj král je spravedlivý“) byl králem Sálemu (název Jeruzaléma, viz Ž 76,3) a knězem Boha nejvyššího. Abram uctíval téhož Boha. Melchisedech požehnal Abramovi po návratu z boje a Abram mu zase dal desátek ze všeho (v. 20).

Co se o dávání desátku naučíme porovnáním textů 1 Moj 28, 22; 3 Moj 27,31–33; 4 Moj 18,21–28; Neh 13,12 a Mat 23,23?

5. Smlouva zaručená (15,1–21)

Velké vítězství často vystřídá hluboký úpadek (viz 1 Král 19,1–10). Abram, do té doby muž pokoje, se zapojil do války sousedů. Nyní ho tížily obavy z represálií: Co jestli se mezopotámští králové vrátí?

Jak Hospodin posilnil svého sklíčeného služebníka? v. 1

Tato zkušenost může být i pro nás povzbuzením a ujištěním o Božím zájmu o nás, když jsme zastrašení a zmalomyslnění.

Jaké další obavy vyvolala u Abrama Boží slova: „Já budu páváza tvá, a odplata tvá velmi veliká“ a jak Bůh odpověděl? v. 2–5

Bůh zopakoval své předešlé zaslíbení, že Abramovo potomstvo se pro svůj velký počet nebude moci spo-

čítat (12,2; 13,16). Navzdory tomu, že pro pokročilý věk Abrama a Sáry se toto zaslíbení zdálo být nesplnitelným, vzal Abram Boha za slovo a spolehl na jeho božskou moc.

Abramova plná důvěra a přijetí Božího zaslíbení se staly v Nové smlouvě předmětem mnohých úvah o ospravedlnění vírou. Bůh nepřijímá člověka na základě toho, co dělá, ale jen a jen na základě přijetí nabízené božské milosti. Právě tak jako Abram smíme i my Bohu důvěřovat a přijmout jeho nabídku spasení.

Co vedlo k obřadu z v. 9–21? v. 8

Které nové podrobnosti o semenu a zemi podávají verše 13–16?

6. Souhrn a naučení

Abramovým opuštěním Ur se začíná patriarchální období. V Písmě vzpomínání patriarchové byli zakladateli židovského rodu a stáli při počátcích jeho náboženství. Abram na Boží povolání opustil svoji domovinu, příbuzné, přátele, úrodnou nížinu a vyspělou kulturu a odebral se do neznámé krajiny. Udělal to, protože důvěřoval Božímu zaslíbení.

Abramova bezpodmínečná poslušnost Božího hlasu i za cenu značných obětí stojí jako památník víry. Jsem připraven zrovna tak poslušně a rozhodně odpovědět na Boží povolání jít třeba neznámou cestou a plnit úkoly, které mi Pán svěří?

8. úkol – 22. srpna 1987

VÍRA A KŘEHKOST

Základní verš: 1 Moj 18,14

Svým charakteristickým způsobem nám bible opět nestranně představuje víru i křehkost svých velkých hrdinů. Tísněn svými pocity se Abram v důsledku rychle plynoucího času octl v pokušení předstihnout

Boží jednání a dobu čekání nějak zkrátit. Lidská nedůvěra a pochybné snahy dávají předpoklady k zesílení útoků pokušení. Hospodin musel Abrama poučit, že lidská chytrost neusnadní splnění Božích zaslíbení. Izák měl být synem zaslíbení. Bůh neopustil svého pomýleného, kajícího služebníka, vrátil se k němu a potvrdil smlouvu, kterou s ním předtím uzavřel.

Boží trpělivost dlouho Sodomě shovávala, ale když sodomští nabídku milosti vytrvale odmítali přijmout, byl na nich nakonec vykonán Boží rozsudek. Zničení Sodomy a Gomory je stálou připomínkou jistoty konečného Božího soudu nad hříchem.

1. Agar a Izmael (16,1–16)

Uplynulo už 10 let, od té doby, kdy Abram vstoupil do Kanaánu a po zaslíbeném semenu nebylo ani stopy. V typicky lidském zklamání Abram více poslouchal hlas „rozumu“ a své ženy než hlas Boží.

V čem byla slabina Sarainy nabídky? v. 1–4

Podobně jako později Lía a Ráchel i Sarai se rozhodla vzít věci do vlastních rukou. Navrhla skutek, který – i když odpovídal tehdejším zvyklostem – byl neslučitelný s Božím plánem.

Jak hodnotí konání Abrama a Sarai Pavel? Gal 4,22
–29

Jaký byl výsledek těchto svépomocných snah? 1 Moj 16,4–6

Odpuštění – žel – ne vždy může odstranit někdy hrozné následky našich skutků. Abramův nemoudrý krok se projevil v nevyslovitelných utrpeních dalších staletí. Jeho následky trvají do dnešních dnů.

Jaké povzbuzení k návratu dostala Agar od anděla na svém útěku do rodného Egypta? v. 7–14

Bůh rozuměl složitým okolnostem, ve kterých se Agar ocitla a za které nenesla hlavní vinu. Uctívala pravého Boha a ten ji v krajní nouzi neopustil. Zaslíbení, které tato služebnice dostala, nemá obdoby a velmi ji uspokojilo. Její syn se sice nebude podílet na božském plánu, ale bude mít podíl na zaslíbeních, daných

Abramovi. Bůh neomezil rozmnožení potomků Abrama jen na Saraino potomstvo.

2. Smlouva obřizky (17,1–27)

Třináct let po narození Izmaele se Bůh zjevil Abramovi a obšírněji zopakoval smlouvu, kterou uzavřel s patriarchou (k. 15).

Jaké smluvní zaslíbení Bůh dal a co požadoval? v. 4–14

Bůh byl stále věrný zaslíbením, která dal před 25 lety a Abramova slabost nemohla zrušit Boží věrnost (viz Řím 3,3.4). Milost neustále předcházela povolání k zvláštní a úplné poslušnosti, bez které bychom byli vydědění z Boží rodiny (v. 14). Naplnění života a štěstí člověka je zaručeno jen v rámci této smlouvy (viz 2 Moj 19,4.5; 5 Moj 10,12–22; 30,15.16).

Toto opakované zaslíbení bylo rozšířeno na „národy“ a „krále“. V té souvislosti došlo také ke změně Abramova jména. Zaslíbení se naplnilo v mnoha národech, které odvozují svůj původ od Abrahama a Sára. Svě pravé naplnění však našlo ve množství věřících, kteří jsou Abrahamovými duchovními potomky (Gal 3,29).

Jak reagoval Abraham na oznámení, že se Sára stane matkou syna? v. 17 (viz Řím 4,19.20)

Proč Bůh odpověděl jinak, než jak si to Abraham přál? v. 18–21

Dějiny později ospravedlnily Boží rozhodnutí vybrat Izáka a ne Izmaele za pokračovatele zaslíbení.

3. Návštěva nebeských poslů (18,1–33)

Jací nečekaní hosté navštívili Abrahama a jaké ujištění mu přinesli? v. 1–2.9.10

Je možné Sáře zazlívát, že se nedůvěřivě i nadějně pouсмála, když její víra byla zkoušená téměř 25 let? Věděla, že z lidského pohledu bylo její tělo mimo období rození dětí, a tak oznámení znělo téměř jako krutý výsměch. Její pochybnosti se však později změnilly ve víru (Žid 11,11).

Jak odpověděl anděl na Sarinu pochybnost? v. 14
Vryjme si tato slova do paměti! Jsme zmalomyslnění? Pocifujeme slabost? Cítíme se jako Sára? Pamatujme, že u Hospodina není nic nemožného! (Viz Jer 32,17.27) **Boží všemohoucnost kárá naši lidskou slabost.**

Proč Bůh zjevil své záměry právě Abrahamovi? v. 17–19 (viz Iz 41,8)

Jak málo je dnes těch, kteří tohoto příkladu následují! Rodiče mohou přikazovat svým dětem, aby je následovali jen tehdy, jestliže oni sami kráčejí celým srdcem podle zákona Hospodinova.

Proč se Bůh rozhodl ztrestat obyvatele Sodomy? v. 20.21

Kterou vlastnost Abrahamovy povahy zjevují verše 23–33?

Soucitná spravedlnost naplnila jeho srdce, neboť si byl dobře vědom vlastní potřeby milosti. Předmětem jeho lítosti se stali opět ti, které již jednou zachránil (k. 14). Zachoval se podobně jako později Mojžíš, Daniel nebo Ježíš. (Viz 2 Moj 32,32; Dan 9,3–19; Luk 23,34.)

4. Bezbožnost Sodomy a Gomory (19,1–38)

Jak popsal Sodomské prorok Ezechiél? Ez 16,49.50 (viz 1 Moj 13,13)

V jaké situaci se ocitl Lot v důsledku své nerozumné volby? 2 Petr 2,7.8

Bohatství, pýcha a pohodlí způsobilo, že Sodomští byli nakonec zničeni. Bůh však nenechal toto město bez svědka. Abrahamovo dřívější vítězství a jeho šlechetná povaha musela dokazovat sílu jeho náboženství a vyvolat obdiv obyvatel těchto míst. Lot taktéž svým sice tlumeným, ale přece zjevným svědectvím musel upozorňovat na pravou víru. Lid, zotročený svými vášněmi, však odmítl všechny paprsky světla. Milost, kterou neustále jen opovrhovali, nakonec přestala na ně působit.

Z jaké obavy pramenil Lotův zájem o hosty? v. 1–8
Slovo „poznat“ označuje i důvěrný pohlavní styk

(4,1.25). Sodomité se nechtěli s hosty ani tak seznámit, jako je pohlavně zneužít (Juda 7). To je zřejmé, porovnáme-li 5. a 8. verš a všimneme-li si Lotovy poznámky: „Bratři moji, nečiňte zlého“ (v. 7)

Jak byl Lot zachráněn před nemravným, podrážděným a rozzuřeným davem? v. 9–11

5. Zničení Sodomy (v. 12–29)

Co měl Lot udělat a proč ten úkol nedokázal beze zbytku splnit? v. 12–14

Oslabilo Lotovo nedůsledné svědectví účinek jeho varování? Ani strašné noční události nezapůsobily na členy jeho rodiny. Lotovi zeťové se smáli z toho, co nazvali „pověřivým strachem“ a „žertem“.

Jak si vysvětlíme Lotovo váhání, když andělé naléhali, aby odešel? v. 15–17

Jaké svědectví o Boží milosti podávají verše 16–22?

Život v tomto bezbožném městě způsobil to, že Lotova víra zeslábla. Stál při něm Kníže nebes, a on stále prosil o život, jakoby ho Bůh, který mu projevil tolik starostlivosti a lásky, neustále neochraňoval. Měl se úplně spolehnout na Božího posla a vložit svoji vůli i život do Božích rukou. Stále se však snažil, podobně jako mnozí jiní, prosazovat své vlastní plány.

Jakou smutnou poznámkou končí popis zničení? v. 23–26

Kdyby Lot neprojevil váhavost, zachránila by se i jeho manželka. Vliv jeho příkladu by ji zachránil před hříchem neposlušnosti (v. 17). Jeho váhavost a odkládání však způsobil, že Boží výstrahu brala na lehkou váhu. Její srdce zůstalo v Sodomě, a tak zahynula spolu s ní.

V jakém smyslu můžeme být i my dnes v pokušení zlého rozhodnutí jako Lotova žena? Luk 17,28–32

Jakou smutnou událost popisují verše 30–38?

Lot zaplatil za několik let pobytu v Sodomě velmi vysokou cenu. Nemravnost, která je tam obklopovala, zanechala svoje stopy na jeho dcerách. Po zničení Sodomy a Gomory se staly matkami dvou modlářských

národů, které neustále bojovaly proti Božimu lidu. Lot měl nejprve tolik, že „jim zem nestačila“ (13,5.6), brzy mu však zůstal jen dům v Sodomě (19,3) a nakonec jen jeskyně (19,30).

6. Souhrn a naučení

Sledovali jsme osudové následky nemoudrých voleb Abrahama a Lota. Všimli jsme si však i zářivého příkladu Abrahamova vztahu k Bohu, který se neprojevoval jen vírou a poslušností, ale také soucitnou přímluvou za hříšníky.

Pokoušení předcházet Božimu úmyslu v našem životě hrozí i dnes. V netrpělivosti slyšíme: „Neboj se ... já budu pavéza tvá, a odplata tvá velmi veliká“ (15,1) a v slabosti pamatujme: „Zdaliž co skrytého bude před Hospodinem?“ (18,14). Neslábne můj odpor k hříchu proto, že žiji v prostředí, kterému je hřích lhostejný? Nefalšuji v době, kdy je nepopulární mluvit o zákoně, poslušnosti a přestoupení nějak Boží lásku a nepředstavuji zle jeho spravedlnost? Mohly by se moje nedůsledné a nerozhodné skutky a slova podílet na tom, že by někdo ztratil věčný život?

9. úkol – 29. srpna 1987

VÍTĚZSTVÍ VÍRY

Základní verš: 1 Moj 22,12

Kapitoly 20 až 25 vykreslují období posledních 55 let Abrahamova života, které rozzářila přítomnost dědice. Ani tato léta však nebyla bez stínů. Abraham opět téměř zmařil naplnění zaslíbení dědice (20,1–18). S vlhkýma očima a těžkým srdcem měl poslat pryč Izmaele (21,8–20). Pak byla jeho víra do krajnosti vyzkoušená, když mu Bůh nařídil, aby obětoval dlouho očekávaného syna zaslíbení (22,1–18). Bylo to v oblasti Moria, kde stál později chrám a blízko místa, kde byl vztyčen

golgotský kříž. Tam otec i syn dosáhli vrcholu své víry, tam Hospodin zjevil své opatření na záchranu hříšníků. Obloha se opět zatáhla, když ukládali k odpočinku Sáru. Krásná a milá Rebeka ji však opět pomohla vyjasnit.

1. Splnění naděje ohroženo (20,1–17)

Po zničení Sodomy a Gomory sestoupil Abraham do oblasti blízko hranic Egypta, asi 130 km jihozápadně od Hebronu a pak se vydal na sever ke Gerar, ležícímu v úrodném údolí jižně od Gázy. V městském státě Gerar tehdy vládl filistinský princ, který se jmenoval Abimelech.

Jak dala událost, popsaná ve 20. kapitole, satanovi příležitost ohrozit Boží plán?

Po letech trpělivého čekání, kdy už bylo narození Izákovo na obzoru, dopustili se Abraham a Sára znovu chyby (v. 12). (Viz 12,10–20.) Kdyby Bůh nezasáhl, Abraham by ztratil manželku (v. 3.6.7.18) i naději na zaslíbené semeno. Nedostatek víry znovu téměř zmařil jejich naděje.

V čem je zvláštnost Abrahamovy modlitby za Abimelecha? v. 17

Zahanbený a mýlící se Boží prorok Abraham byl pokárán filistinským vládcem, který se zdál být spravedlivější než patriarcha (v. 5–10). Abraham měl zvážit nejen svoji situaci, ale i pohnutky a zájmy jiných, protože jeho hřích ohrozil život jeho rodiny i rodiny jeho hostitele.

2. Narození Izáka (21,1–7)

Když lidské snahy a duchaplnost Abrahamova selhaly, mohl být oceněn Boží zásah a co se zdálo být směšné, stalo se skutečností. Stoletý Abraham nakonec dostal syna a dědice. Boží cestovní řád nezná žádnou změnu ani zpoždění.

Jak reagovala na narození Izáka Sára? v. 6.7

Narození Izáka bylo příležitostí k velké hostině.

K čemu nakonec vedlo napětí mezi Izmaelem a Izákem a jejich matkami? v. 8–10

Jak Bůh zmírnil Abrahamův smutek? v. 11–13

Bylo těžké vyhnat Izmaele, který s ním žil 17 let. Abraham však musel zaplatit za to, že vyhověl unáhlenému přání Sáry a neposlechl Hospodina!

Jak rozvinul neslučitelnost Abrahamova tělesného a duchovního potomka apoštol Pavel? Gal 4,28–31

Sára viděla v Izmaelově nestálé povaze zdroj trvalých neshod. Pozdější srážky dvou Abrahamových potomků to dokazují. Bůh dopustil vyhnání Izmaele a jeho matky, aby zachoval celistvost plánu spasení.

Co přimělo Abimelecha k uzavření přátelské dohody s Abrahamem u Bersabé? v. 22–32

3. Vrcholná zkouška víry (22,1–24)

Navzdory obdivuhodné víře, jakou Abraham často projevil, nebyla to ještě víra dokonalá. Při mnoha příležitostech se projevil nedostatek důvěry. Aby se mohl stát skutečně „otcem všech věřících“ (Řím 4,11), musel podstoupit jednu z nejtvrděších zkoušek víry, jakou kdo kdy prošel.

Kdyby Abraham ztratil tohoto syna následkem úrazu nebo nemoci, žal by mu jistě zlomil srdce: ze smutku by mu navždy klesla hlava. Nyní však dostal příkaz, aby prolil krev tohoto syna svojí vlastní rukou. Zdálo se mu to strašné a nemožné.

Jak by mohla ruka, která vyhnala Izmaele do pouště, obětovat syna, který byl jedinou radostí jeho stáří? Mučený pochybnostmi, zoufalstvím a úzkostí, vystavený satanovým narážkám, hledal Abraham Boží milostivé ujištění, Bůh však nepochopitelně mlčel. Nebylo úlevy. V obavě, že by mu bránila, neřekl nic ani Izákově matce, věděl totiž, že musí bez váhání poslechnout.

Co naznačuje o Abrahamově víře 5. verš?

Abraham se posilnil vzpomínkou na minulé projevy Boží dobrotv a věrnosti. Zkoušený až do krajnosti, dosáhl neuvěřitelné výšky víry, která se projevila ces-

tou na horu Moria. Není proto divu, že uchvátila Pavla i Jakuba (Gal 3,6; Jak 2,23).

Jak se dále projevila Abrahamova víra? v. 6–8 (viz Žid 11,17–19)

Synova otázka rvala otcovo srdce, avšak jeho odpověď byla plná prorocké naděje (v. 8). Abrahamova víra vyvrcholila jistotou, že Bůh může Izáka právě tak zázračně obživit, jak jej zázračně přivedl k životu. V zoufalství měl naději, nejen, že se oba vrátí zpět, ale že Bůh opatří i beránka (v. 5.8).

Jak nám přibližuje Izáka 9. a 10. verš?

S úžasem a hrůzou si Izák vyslechl, co jej čeká, ale nekladl odpor. Považoval to za čest, že svůj život může přinést jako oběť Bohu. Snažil se zmírnit otcův žal a dodával mu odvahy, když ho připoutával provazy k oltáři. Poslední laskavá slova, poslední slzy, poslední objetí. Pak otec pozvedl vražedný nůž v ruce, kterou někdo náhle zadržel.

4. Beránek Boží

Co udělal Hospodin v kritické chvíli? v. 11–14

Izákova pokorná poslušnost poukazovala na Božího Syna. Jednou se v této zemi Moria, na vrchu Golgota vzdá života Otec ve svém Synu. Abraham se díval s vírou dopředu a řekl „Na hoře Hospodinově opatří se“ (v. 14). Bez Beránka Božího by byla tato příhoda jen strašným výsměchem Božího služebníka. Tento zážitek však pomohl Abrahamovi pochopit něco z Boží oběti pro naši věčnou spásu (viz Jan 8,56).

Jak se v této události projevuje správný vztah mezi vírou a skutkem?

Mnozí nechápou tento vztah a říkají: „Jen uvěř v Krista a budeš spasen! Nezatěžuj se zachováváním zákona!“ Pravá víra se však projevuje poslušností! Kristus řekl nevěřícím Židům: „Kdybyste synové Abrahamovi byli, činili byste skutky Abrahamovy“ (Jan 8,39)!

Jak Bůh odměnil tento vrcholný projev víry? v. 15–18

Dvakrát poukázal anděl Hospodinův na poslušnost

že je důvěřující i důvěryhodný. Takový postoj Bůh odměnil svým požehnáním.

5. Smrt rodičů a Izákova svatba (23,1–25,10)

Za jakých smutných okolností získal Abraham svůj první majetek v zaslíbené zemi? 23,1–20

Abraham se vrátil do Kanaánu a žil v Kariat-Arbe, pozdějším Hebronu. Nyní už toto území neovládali Amorejci, jako za jeho prvního pobytu, ale Hetejští. Dokazují to i zvyky při koupi pohřebiště. Tři roky po Sárině smrti začal Abraham s přípravami na synovu svatbu.

Proč Abraham vyzval Eliezera, aby jeho synovi vybral manželku mezi jeho příbuznými, ne z dcer Kanaánu? 24,3.4 (viz 5 Moj 7,3.4; 1 Král 11,4; 2 Kor 6,14)

Věřící a nevěřící mají velmi rozdílné sklony a cíle, protože slouží dvěma pánům, mezi kterými nemůže být shoda. Ať jsou zásady věřící strany jakkoli čisté a správné, vliv nevěřícího partnera má stálou tendenci odvádět od Boha.

Popiš Eliezerovu povahu! 24,12.26.33.52.56

Jak byla odměněna důvěra v Boží prozřetelnost? v. 16.19.58.67

Izák získal v Rebece krásnou, milou, rozhodnou, milující a milovánímhodnou manželku a stal se jediným zákonitým Abrahamovým dědicem.

6. Souhrn a naučení

Abraham a Izák jsou duchovní předkové těch věrných, kteří za každou cenu dokázali, že v jejich životě má nejpřednější postavení Bůh a jeho vůle. Bůh je hoden naší důvěry, vždyť on opatřil Beránka a přinesl největší oběť, aby nás ujistil o naší spáse.

Přemýšlej o tom, jak nedůvěra v Boží moc ohrožuje Boží záměry s námi a jiným způsobuje bolest. I když možná nikdy nebudu muset projevit tak velikou víru, jako Abraham, jsem ochoten odevzdat se úplně Bohu? Jsem připraven projevit svoji lásku k Bohu

poslušnosti a svoji viru skutky? Preji si, aby mne při výběru životního partnera, přátel a kamarádů vedl Bůh? Mohou ti, kteří jsou mi svěřeni nebo jen navštíví můj domov vidět a prožít v něm odraz Boží lásky, dobroty a důvěry v jeho vedení?

10. úkol – 5. září 1987

CENA FALŠE

Základní verš: 1 Moj 28,15

Jákobův příběh začíná Boží předpovědí a narozením dvojčat: Ezaua a Jákoba. Jákobův život je možné rozdělit na tři delší úseky: příběh s Ezauem (k. 27–28), příběh s Lábanem (k. 29–31) a setkání s Ezauem (k. 32–35). Tyto příběhy jsou spojeny dvěma setkáními s Hospodinem: poprvé při Bétel, když Jákob opouštěl zaslíbenou zem a utíkal před Ezauem (28,10–22), podruhé před vstupem do Kanaánu a setkáním s Ezauem, kdy zápasil s Neznámým (32,6–30). Tehdy Hospodin změnil Jákobovo jméno na Izraele a ubezpečil jej abrahamovským požehnáním (35,9–12).

1. Ezau a Jákob (25,19–34)

Abraham zemřel jako 175-ti letý (25,7–11). Když se narodila dvojčata, měl 160 let. Chronologie 19.–26. verše je porušená, aby byla zachována souvislost záznamu Jákobova života.

Jak dlouho musela Rebeka čekat na vyslyšení své modlitby za dítě? v. 20.21. a 26

Jak Bůh vysvětlil Rebece zápas, který probíhal v jejím životě v době těhotenství? v. 22.23

Předpověď, že starší bude sloužit mladšímu osvětluje Rebečinu touhu, aby právo prvorozenství dostal Jákob a pomáhá nám pochopit Izákovo pevné rozhodnutí trvat na svém požehnání (27,33; viz Řím 9,10–12).

Na jaký rozdíl ve způsobu života těchto sourozenců poukazuje 27. verš?

Co se dovídáme o povahách Jákoba a Ezaua z příběhu o prodání prvorozenství? v. 28–34 (viz Žid 12, 16.17)

Nemůžeme souhlasit s počínáním Jákoba, který se snažil zajistit si přednost, kterou mu Hospodin zaslíbil svým vlastním úsilím, ale je třeba rovněž vidět Ezauovu lehkomyšlnost v jeho postoji k právu prvorozenství. Neklidnému, nezdrženlivému, netrpělivému a vlastním chutím hovějícímu Ezauovi však bylo momentální uspokojení touhy a potřeby přednější, než daleká požehnání, která zatím neviděl.

Ezau byl nehodný přednosti prvorozeného, které lehkovážně odvrhl a svoji volbu potvrdil přísahou (v. 33).

2. Izák a Abimelech (26,1–35)

Jak se projevil Izákův nedostatek úplné důvěry v Boha? v. 7–11

Co udělal Izák po druhém Božím zjevení? v. 23–25 (viz v. 26–33)

Co možno soudit o Ezauově povaze z 34. a 35. verše?

Ezauovy svatby mimo rodinu a náboženství způsobily rodičům bolest a opět dokázaly jeho svéhlavost a nezávislost. Tyto povahové rysy zdůvodňují Boží výběr Jákoba za smluvního dědice a dokládají Izákovu nekritičnost, když se snažil udělit požehnání prvorozenství Ezauovi.

3. Ciny nedůvěry (27,1–46)

Izák, tehdy asi 137-letý, zřejmě cítil, že leží na smrtelné posteli, i když Písmo dokazuje, že žil ještě dalších 43 let (35,28).

Co vedlo Izáka k rozhodnutí, které bylo proti Boží předpovědi o budoucnosti dvojčat? v. 1–4

Izák dopustil, aby jeho chuť ovlivnila srdce i mysl. Rozhodl se, že požehná staršímu synu, navzdory tomu, že si toho Ezau nevážil a za manželky si nemoudře zvolil Chetitky.

Co vymyslela Rebeka, když viděla, že plán jejího manžela odporuje zjevné Boží vůli? v. 5–13

Rebeka tím projevila nedostatek víry. Poznání předností klidného a domáckého Jákoba spolu s poznáním Boží vůle a Ezauovy bezbožnosti a lehkomyšlnosti ji vedlo k tomu, že se uchýlila ke lsti. Zaplatila však za to velmi velkou cenu, protože už nikdy více svého milovaného syna neviděla.

Měl Jákob větší obavy z hříchu, nebo z jeho následků? Jak vede jediný zlý krok k dalšímu? v. 11.12

Izák se více spoléhal na tělesné smysly než na Boha. Jákob se choval podle svého jména. Promyšlený podvod a lež vedly nakonec k rouhání (v. 20). První chybný krok vede obvykle k dalším. Někdy to vypadá jako řetězová reakce.

Jaké požehnání dal podvedený otec podvodníkovi? v. 27–29

Jákobovi byla přislíbena vláda nad národy, kterou později zdůrazňovali a rozvedli proroci a básníci Izraele.

Která životní pravda unikla pozornosti Rebečky a Jákoba? Ž 37,7.34

Jákobovi a Rebece se záměr podařil, ale jejich klam přinesl jen těžkosti a zármutek. Boží zaslíbení by se svým časem splnilo, kdyby ve víře očekávali na jeho zásah. Podobně mnozí i dnes vyznávají, že jsou dětmi Božími, avšak svoje záležitosti svěřit do rukou Božích nechtějí.

4. Následky podvodu (27, 30–46)

Jak se Ezauovi vymstilo pohrdnutí prvorozenstvím? v. 30–40

Z těchto veršů se ozývá lítost a bolest nad tím, jak jej Rebeka a Jákob oklamali.

Právě tak, jak si Ezau uvědomil hloupost své unáhlené výměny, když už bylo pozdě ztrátu nahradit, tak to bude i v den Boží s těmi, kteří vyměnili své nebeské dědictví za sobecké požitky.

Co vedlo Rebeču k tomu, aby Jakobovi navrhla odejít do země svých předků? v. 41–46

I když Izákova slova předpověděla budoucnost jeho synů, požehnání Jáкова nebylo znamením Božího souhlasu s jeho podvodem, protože Bůh není při konání své vůle odkázán na lest.

5. Jákovův útěk (28,1–29,30)

Jakou radu a jaké požehnání, dal Izák Jakobovi, když jej posílal do Mezopotámie? v. 1–5

Na základě věku, který měl Jákov, když se setkal se svým synem Josefem v Egyptě, vysvětluje, že Jákov měl 77 let, když odešel z Bersabé do matčiny domoviny.

Popiš obsah a vysvětli význam Jákovova snu v Bétel, když opouštěl zaslíbenou zemi/ v. 10–15

Po téměř 80 km cesty snem o žebříku, který spojoval nebe se zemí, ujistil Bůh Jáкова o nepřerušném spojení mezi lidskou rodinou na zemi a božským Otcem v nebesích. Pro Jáкова, trápeného výčitkami svědomí, to bylo ujištění o Boží přítomnosti a platnosti zaslíbení, že ho dovede zpátky do jeho domoviny.

Jak Jákov odpověděl na tento pozoruhodný sen? v. 16–22

Povzbuzený tímto snem a Božím ujištěním, procestoval Jákov zbývajících 730 km do oblasti Cháran (v. 1–6). Zde potkal svoji budoucí manželku Ráchel a svého tchána Lábanu (v. 7–14).

Co se dovídáme z 20. verše o citu tohoto 77-letého nápadníka k Rebece?

V Lábanovi potkal Jákov svého soupeře. Lábanova hrabivost, podlost a lakota se staly Jakobovi prostředkem výchovy, na kterou nikdy nezapomněl. Bez ohledu na city svých dcer nebo zetě myslel Lában jen na svůj prospěch. Jákov, lhář, oklamavatel, poznal krutost podvodu. Navzdory všemu však svědčí příběh jednoznačně o vítězství Boží milosti a lásky.

6. Souhrn a nauceni

Studium tohoto týdne odhalilo podrobnosti nástrah, úskoků a věrolomných úkladů v rodině Izákově v době první poloviny Jákobova života. Náš další úkol zakončí popis životní cesty Izákova nejmladšího syna, který začal jako Jákob a skončil jako Izrael.

Jak bychom se zachovali na Rebečině nebo Jákobově místě, když se Izák pokoušel vzdorovat Božímu přání a chtěl požehnat Ezauovi? Je správné použít k dosažení vznešených cílů nepravých prostředků? Je mi zatěžko natolik důvěřovat Bohu, aby provedl svůj záměr ve svém čase a svým způsobem? Jaké poučení nacházíš v tom, že se Bůh v Bétel zajímal o ustrašeného a zmalomyslněného Jákoba? Co jsem se v tomto týdnu naučil abych byl lepším Kristovým svědkem?

11. úkol – 12. září 1987

Z JÁKOBA IZRAEL

Základní verš: 1 Moj 32,28

Jákobovu dvacetiletou službu v Mezopotámii charakterizovaly hádky, žárlivost a úklady. Sestry se navzájem předbíhaly v počtu synů a obě se snažily zaujmout v citovém světě svého manžela to nejpřednější místo. Zeť a tchán vzájemně zápasili o prvenství a Lában se staral jen o vlastní zisk. Příběh zaznamenává více víry v nápoj lásky a lidskou chytrost než v Boha. Tytéž kapitoly však zároveň dokazují, jak nejistá je důvěra v sílu člověka a jak přepevná jsou Boží zaslíbení milosti, odpuštění a přijetí. Při Jákobu se kající Jákob stal Izraelem a Boží plán zvítězil navzdory zjevně neslibnému lidskému materiálu, s jakým musel Bůh pracovat.

1. Jákobova rodina (29,31 — 30,43)

Jákobovo manželství se dvěma sestrami, které později mojžíšovský zákon zakazoval (3 Moj 18,18), otravovala značná dávka intrik, žárlivosti, hádek a žalu.

Jak Bůh podepřel nemilovanou Líu? 29,31—35

Ve společnosti, ve které byly děti projevem Boží přízně a přitahovaly mužovu lásku, požehnal Bůh Lise několika dětmi. Jména dětí obou žen a jejich služek svědčí o jejich pocitech a odrážejí jejich vzájemný spor.

Jaké napětí vzniklo mezi Ráchel a Jákobem a jak se ho snažila vyřešit? 30,1—5

Navzdory tomu, že se Ráchel těšila z manželovy lásky, svoji bezdětnost pocítovala jako hanbu a stala se žárlivou a nedůtklivou (30,1—5). Sužovaná neplodností nechtěla se dát předstihnout svou sestrou, a tak svému manželovi přivedla svoji služku. Tohoto zvyku už předtím využila Sára.

Na čí pomoc se nakonec Ráchel spolehla, když lidské praktiky a pověry nepomohly a jak Bůh odpověděl? 30,22—24

Už ve starověku se věřilo, že plody a kořen mandragory zvyšují plodnost člověka. Je ironické, že ve skutečnosti pomohla Ráchelina snaha Líi, která byla ochotná vzdát se synovy mandragory. Příběh dokazuje, že Boží požehnání přichází i navzdory pověře a jen jako odpověď na modlitbu.

2. Jákobova mzda (30,25—43)

Jak se oba podvodníci — Jákob a Lában — pokoušeli navzájem předstihnout, když Jákob požádal o návrat domů? v. 26—34

Mzda se týká Jákobova pobytu, prodlouženého o dalších šest let (31,41). Jákobova žádost byla velkodušná, protože na Blízkém Východě jsou kozy černé nebo tmavohnědé a ovce jsou většinou bílé, zřídka černé nebo strakaté.

K čemu se Jákob uchýlil, když Lában rozdělil stáda? v. 37—43

V nejistotě se Jákob utekl k starodávné pověře, že

jasná znamení, vnímaná při páření a březivosti zvířat. se přenesou na potomstvo.

Jakou zvěst oznámil Bůh Jákobovi ve snu? 31,7–12

Hospodin Jákobovi požehnal navzdory jeho pověřivým názorům, ne však kvůli jeho zručnosti nebo duchaplnosti, ale proto, aby zastavil Lábanovo vydírání.

3. Jákobův útěk do Kanaánu (31,1–55)

Jaké okolnosti pohly Jákoba k návratu domů? Kolik let pracoval pro Lábanu? v. 1–3.41

Jak na Jákobův plán odpověděly Lía a Ráchel? v. 14–16

Lábanova nepřítomnost umožnila Jákobovi opustit Mezopotámii (v. 17–21). Ráchelina krádež otcových domácích bůžků svědčí o tom, že se po třináctiletém manželství stále ještě nepodřídila Bohu, kterého uctíval její manžel (v. 19).

Jaké obvinění vznesl Lában proti Jákobovi, když ho po více než 450 km cestě dohonal? v. 22–30

Ráchelina lest jen dokazuje, že jako Lábanova dcera jen odrážela jeho povahu (31,32–35).

Jak se nakonec příslušníci těchto dvou rodin rozešli? v. 43–55

4. Jákob a Ezau (32,1–33,20)

Jak potěšil Bůh Jákoba, kterého tížila vina a strach? v. 1.2

Jaké přípravy na smíření se svým bratrem Jákob udělal, když se dověděl, že se k němu blíží Ezau se 400 muži? v. 3–21

Zamysleme se nad tím, jestli byly Jákobovy přípravy projevem nedůvěry, nebo jestli byly nástrojem víry.

Jaký význam má neobyčejná Jákobova zkušenost poté, co svoji rodinu poslal za potok Jábok? v. 22–26 (viz Oz 12,4)

Stojící na hranicích Kanaánu, trpící vinou, výčitkami a pochybnostmi, Jákob touží po jistotě, že jej Bůh zcela přijal, a že právě tak ho přijme i bratr Ezau.

Jákob věděl, že je to především jeho dávný hřích, který ohrožuje jeho milé, když přebrodili vody Jáboku.

Co podle 25.—30. verše svědčí o tom, že Jákob postupně poznával pravou totožnost svého protivníka?

Jákob přijal ujištění o Boží přítomnosti před 20 roky v Bétel. Mnohem hlubší zkušenost s Bohem ve Fanuel jej však připravila na to, aby do zaslíbené země vstupoval už jako muž víry. Toto poslední setkání s Bohem budou připomínat jména Izrael a Fanuel a zvyk nejist bederní šlachy zvířat (v. 31.32).

Jak dojemnou scénu popisují verše 33,1—7?

Jak překrásný je pocit odpuštění a smíření. Smíření bratři se nyní s láskou objímají a záplava slz odplavila dávný svár.

Co bylo v pozadí způsobu, jakým Jákob vyjádřil svoji úlevu, když mu Ezau odpustil a přijal ho? v. 10 (viz 32,30)

Ezaův přátelský pozdrav připomenul Jákobovi nedávné Boží zaslíbení a v Ezauově tváři viděl jeho milostivé naplnění. Jákobova slova odrážejí jeho hlubokou vděčnost Bohu za jeho přítomnost, která ho na jeho cestách provázela.

V čem je Jákobův zájem o ty, kteří byli svěřeni jeho péči, příkladem pro rodiče, vychovatele a vedoucí sborů a výzvou k následování? v. 12—14

Kristova církev byla vykoupená jeho drahou krví a každý pastýř by si měl uvědomit, že za ovečku, o kterou se stará, byla přinesená nekonečná oběť. Měl by v každé vidět neocenitelnou hodnotu a měl by vynaložit všechno úsilí, aby bylo stádo zdravé a dobře se mu dařilo.

5. Pobyt v Sichem a návrat do Bétel (34,1—35,29)

Která smutná událost popsána v 34. kapitole vedla ke zradě, krveprolití a novým obavám? 34,1—31

Události, zaznamenané v 34. kapitole, jsou smutným důsledkem toho, že Jákob odkládal důsledné splnění slibů, které dal Bohu v Bétel (viz 28,20—22).

K jakému oživení a reformě vyzval Jákob svoji rodinu před návratem do Bétel? Jak splnil svůj slib z doby útěku před bratrem? 35,2—7

Jak Bůh poctil svého vracejícího se syna? v. 9–15

Je zjevné, že i po setkání s Bohem ve Fanuel byl Jákob vystaven typicky lidským neúspěchům. Nemusel by zaplatit takovou cenu, kdyby neztrávil tolik času blízko Kanaánu v Sichem a kdyby se ihned vrátil do Bétel.

Zbytek 35. kapitoly zaznamenává narození Benjamína, smrt a pohřeb Ráchel, Rubenův ohavný hřích, který ho stál přednost prvorozeného, radostné setkání Izáka s Jákobem a předzvěst Izákovy smrti, protože ve skutečnosti žil po Jákobově návratu ještě 12 let.

Po vyprávění o Jákobovi a Ezauovi uvádí pisatel Ezaův rodokmen (k. 36), ve kterém typickým způsobem shrnuje pokolení této části rodiny, která se pak vytrácí z obzoru, na kterém se objevují další osudy vyvoleného rodu.

6. Souhrn a naučení

Největšími vítězstvími Kristovy církve nebo jednotlivého křesťana nejsou ta, která byla dosažena talentem nebo vzděláním, bohatstvím nebo lidskou přízní, ale ta, která se dobývají s Bohem v komůrce, když se úpěnlivá a zoufalá víra chytá silného ramene Boží moci.

Po mnoha letech úzkosti, obav a růstu charakteru ukončil Jákob svoji pouť tam, kde ji začal. Oklamavatel se stal vítězem, který se přesvědčil o tom, že Bohu a jeho slovu je možné důvěřovat.

Jakou pomocí nám může být Jákobova zkušenost z Bétel a Fanuel, když jsme v pokušení podlehnout náporu vin a výčitek? Podpírá mne v denních zápasech ujištění, že spíše pomine nebe a země, než by mělo selhat jediné Boží zaslíbení?

Z VĚZENÍ DO PALÁCE

Základní verš: 1 Moj 39,9

Vyprávění o Jákobovi a jeho rodině pokračuje i ve 37.–50. kapitole, ale hlavní postavou se stává Josef. Jákob je sice vzpomenut, ale až do své smrti zůstává v pozadí (49,33). Pozornost je věnována i Rubenovi (37,21.22; porovnej 42,22.37), Judovi (37,26.27; 38,1–30; 43,3–10; 44,16–34) a Simeonovi (42,24.36; 43,23). Středem těchto kapitol však zůstává Josef, starší syn Jákobovy oblíbené manželky Ráchel.

Vysokému postavení, kterého dosáhl Josef ve faraónově paláci, však předcházely kruté hlubiny otroctví a vězení. Josefova důvěra v Boha, jeho statečnost a veliká trpělivost nakonec otevřely cestu pro budoucí blaho a čest, jaké se dostalo Jákobovi a jeho rodině.

1. Josefovy sny a osudy (37,2–36)

Jaké bylo pozadí nenávisti bratří vůči Josefovi? Bylo toto nepřátelství zcela neoprávněné? v. 2–11

Jákob se obával o bezpečnost svých synů, a proto poslal Josefa, aby zjistil, jak se mají. S neutuchající nenávistí, prohloubenou Josefovými sny a zesílenou přízní, projevenou mu otcem darem zvláštního roucha (v. 23), rozhodli se Josefovi bratři, že se původce svého nepokoje nadobro zbaví.

Jak změnil Rubenův návrh jejich úklady? v. 20–22

Jaký neuvěřitelný plán zosnoval Juda a proč s ním bratři souhlasili? v. 26–28

V Písmě je to první záznam o prodeji do otroctví. Jeho ukrutnost však převyšuje všechny ostatní. Jákobovi synové prodali svého bratra a nejmilejšího syna svého vlastního otce. Podobné barbarství vytrpěl náš starší Bratr, když o staletí později, zrazen jedním ze svých učedníků, byl za cenu otroka prodán na smrt. Boha však ani takové jednání nepřekvapilo. Boží pro-

zřetelnost změnila ten strašný úmysl v prostředek záchrany nejen Josefa a jeho bratří, ale i mnohých dalších obyvatel Kanaánu a Egypta.

Jaké poučení plyne z nedostatku přirozeného soucítu u Josefových bratří? v. 29–35

Ruben byl sice zoufalý nad Josefovým zmizením, ale aby zločin zakryl, zvolil raději spolupráci. Ukrotlost se zřídka pojí s odvahou, a tak poslali otci roucho po někom jiném (v. 32). Bývalý oklamavatel byl znovu oklamán, když hleděl na roztrhané a zkrvavené roucho, které daroval Josefovi. Chladnokrevnost jeho synů, projevená slovy: „Je to oblek tvého syna?“ nám připomíná slova marnotratníkovy bratra: „Syn tvůj tento . . .“ (Luk 15,30).

2. Josef u Putifara a ve vězení (39,1–12)

Karavana procházela se zajatým Josefem kolem vrchů, kde stály Jákobovy stany. Mladíka se zmocnil strašný smutek. Vzpomínal však na vyprávění svého otce Jákoba o tom, jak Bůh projevoval svoji lásku Abrahamovi, Izákovi i jemu a rozhodl se, že bude Hospodinovi důvěřovat a chovat se jako občan nebeského království.

Komu je připisována čest za růst Josefova postavení v domě Putifarově? v. 2–6

Ráchelin syn byl přitažlivý jako jeho matka (porovnej v. 6 s 29,17) a jeho krásný zjev neunikl pozornosti ženy jeho pána. Na vrcholu Josefovy služby se Putifarova žena snažila mladého muže svést neustálými lichotkami, každodenním namlouváním a nakonec i otevřeným útokem.

Jak odpověděl Josef na nečekaně silnou a svůdnou nabídku Putifarovy manželky? v. 8–12

3. Mravní síla a slabost (k. 38; 39,13–23)

Jak by se asi na Josefově místě choval Ruben nebo Juda? 38. kapitola přerušuje Josefův příběh, aby zdůraznila kontrast mezi nemravností Josefova zrádce Judy a nevinností zrazeného. Tato kapitola nám také

připomíná, že Jákobovým synům, kteří zapomněli na svaté povolání svého rodu, hrozilo, že padnou a ztratí se v hříších Kanaánu.

Jakou zásadu, která nás chrání, abychom nepadli za oběť pokušení, vyjádřil Josef? 39,9

Josefova bezpečnost spočívala v tom, že se důsledně vyhýbal zdroji pokušení a rozhodně čelil jeho stálému svádění (39,10.12).

Kdybychom si stále uvědomovali, že Bůh vidí a slyší všechno, co děláme a mluvíme a věrně zaznamenává všechny naše skutky i slova, s kterými se jednou setkáme, báli bychom se hřešit.

Jak byla odměněná Josefova věrná služba a mravnost? v. 13–20 (viz Ž 105,18.19)

Pokusy o sblížení byly znovu odmítány, a tak se nemravná, slepá láska Josefovy pokušitelky změnila v nenávist a opovržení. Nejenže obvinila Josefa z údajného pokusu o znásilnění, ale mluvila o něm posměšně jako o „hebrejském služebníkovi“ (v. 17).

Jaký postoj zaujal ke svému osudu Josef ve vězení? v. 21–23

Byla to Josefova důvěra v Hospodina, která mu pomohla být užitečným i ve vězení.

4. Číšník a pekař (40,1–23)

Pekař i číšník byli na faraonově dvoře vysokými úředníky. Byli možná obvinění, že chtěli svrhnout faraóna, a proto byli dáni do vězení u Putifara, velitele královské tělesné stráže. Putifar je dal do téhož vězení, ve kterém byl Josef právě ustanoven pomocníkem správce vězení.

Co nám říkají verše 6–8?

Jakou prosbu a jaký důvod k ní vyjádřil Josef po vyslechnutí a vysvětlení číšníkova snu? v. 14.15

Kterou známou lidskou vlastnost připomíná 23. verš?

Propuštění číšníka nejenže posílilo Josefovy naděje na svobodu, ale rovněž také povzbudilo jeho očekávání, že se konečně vyplní i jeho sny. Jak zdrcující pak

bylo vědomí, potvrzované ubíhajícími dny, měsíci a léty, že vlastně zůstal zapomenut.

5. Faraonovy sny (41,1–40)

Jak připravil Josefův postoj k spoluvězňům jeho uvedení k faraónovi? v. 9–15

Proč vydal Josef takové svědectví, jaké je zaznamenáno v 16. verši? (viz také 40,8 a Dan 2,26–28)

Jaký výklad předložil Josef a co znamenalo opakování snu v jiné podobě? v. 25–32

Výklad byl tak rozumný a logický a doporučená opatření tak moudrá a prozíravá, že se o jeho správnosti nedalo pochybovat. (Byl tento předpověděný hladomor Božím soudem, zapříčiněný hříchem a odpadnutím, nebo ho Bůh seslal proto, neboť tím sledoval i jiný zvláštní záměr?)

Co vedlo faraona k tomu, že vybral za druhého muže Egypta právě Josefa? v. 37–40

Které shodné rysy je možné najít v povaze Josefa a Daniele? srovnej 1 Moj 41 a Dan 2

6. Souhrn a naučení

Josefovy rané roky byly naplněny zkouškami, útoky, nevděčností a krutým zacházením. Když ho však tížila pochybnost a pokušení, utíkal se Josef k lásce a starostlivosti Boha svých předků.

Možná, že někteří z nás budou muset někdy protrpět něco z toho, co prožil Josef. Jestliže budeme někdy v pokušení propadnout pochybnostem a sklíčeností, vzpomeňme si na Josefovou víru a odvalu. Když je nám zatěžko vidět za dýmovou clonou problémů Boží láskyplnou tvář, připomeňme si, že „Bůh je věrný, On nedopustí pokoušeti vás nad vaši možnost, ale způsobí s pokušením také i vysvobození, abyste mohli snést“ (1 Kor 10,13).

RODINA V EGYPTĚ A VÍRA

Základní verš: 1 Moj 45,7

Předpověděná léta hojnosti a hladomoru byla úvodem a kulisou pro příchod Josefových bratří (k. 42—45) a jejich přestěhování do Egypta (k. 46—50). Oči víry nevidí jen stěhování hladové, početné rodiny, ale hlavně naplnění Božího plánu, oznámeného Abrahamovi (1 Moj 15,13—16).

1. Josef se setkává se svými bratry (41,41—42,38)

Josef měl 30 let, když mu faraon předal vysoký úřad (41,41—44). Dostal egyptské jméno a dceru kněze slunečního chrámu v On (Heliopolis) za manželku.

Jaké opatření vykonal bývalý hebrejský otrok v době let hojnosti? 41,46—49,53—57

Jak dal Bůh Josefovi ještě před ukončením let hojnosti zapomenout na předcházející utrpení? v. 50—52

Jak dovedl Bůh Josefovy bratry do Egypta? 42,1—5

Po více než dvaceti letech od kruté zrady nemohli bratři svého úplně poegyptštěného dospělého bratra který je navíc oslovil egyptskou řečí, vůbec poznat (v. 6—9).

Co udělal Josef, aby obdržel zprávy o své rodině? 42,7—17; 43,7

Josefova tvrdost ze 42.—44. kapitoly budí dojem pomstychtivosti, ale několik náznaků dokazuje, že k ní měl ve skutečnosti velmi daleko. Jen stěží se mu dařilo ovládnout své city.

Uvěznění, strach a úpěnlivé prosby před vladařem probudily svědomí bratří a ti si vzpomněli na žalostné výkřiky svého mladšího bratra před více než 20-ti lety. Cítili, že nyní dostávají odplatu za svoji nelidskost (v. 21—23).

Co nám o bývalém zrádci říká Judův rozhovor s otcem? 43,3—9 (viz 37,26,27)

Co chtěl Josef zjistit, když dal zvlášť štědře předložit Benjamínovi? 42,34

Josef pozoroval chování svých bratří a naslouchal jejich rozhovoru, aby zjistil, jaké jsou jejich vzájemné vztahy a zvláště jejich vztah k mladšímu synovi Ráchel.

2. Poslední zkouška a odhalení (44,1—45,25)

Když bratři při hostině podali důkaz změny svých srdcí (43,33.34), rozhodl se Josef, že je podrobí konečné a rozhodující zkoušce, která jednoznačně ukáže, jestli láska k otci a bratrovi převýší jejich sobectví.

Čím se vyznačovala odpověď Jákobových synů na správčovo obvinění? 44,7—9

Jak jejich návrh správce změnil a jaký byl výsledek prohlídky? v. 10—12 (Všimni si také Josefovy reakce v. 14—17)

Juda nejdříve opakoval, o čem jednal s vládcem (v. 18—29) a pak podal šlechetný návrh. Jaký? v. 30—34

Přijali mučivé rozhodnutí. Všichni byli ochotní obětovat svoji svobodu (v. 13.16). Byl to však právě Juda, který se rozhodl, že se vzdá svobody i života, jen aby osvobodil své bratry. Josef nemohl žádat a čekat víc. Nevidíme u něj ani stopy po rozhořčení, hořkosti nebo touhy po pomstě.

Jak svoji zkušenost chápal Josef? 45,5—8

Právě tak jako Josef, může i dnešní věřící vidět každou událost z dvojího aspektu. Josef vysvětloval: „Vy jste mne prodali . . . Bůh mne poslal“.

Když hlad měl trvat ještě dalších pět let, jaký návrh předložil Josef svým bratřím? V jakém smyslu to byla pro ně další zkouška? v. 9—25

Bratři měli několik dní na to, aby se připravili na přiznání, které předloží otci. Josef slyšel Rubenovo obvinění (42, 22), a proto je varoval, aby se nehádali. Věděl, že se mohou lehce začít vzájemně obviňovat z hříchu (45,24).

3. Vstup do Egypta (45,26—47,27)

Když Jákob vstoupil se svojí rodinou do Egypta, nastalo radostné uvítání (46,29.30). Téměř 600 km dlouhá cesta členů Jákobovy rodiny do Egypta naplnila proctví, dané Abrahamovi (15,13—16). Za několik století odcházeli odtud jako Izrael — národ vysvobozený z otroctví.

Jaký návrh dal Josef svým bratřím a proč? 46,31—34

Co naznačuje, že Josefovi bratři chtěli zůstat v Egyptě jen dočasně? 47,4 (viz Žid 11,13—16)

Jaké výhody poskytla Božimu lidu izolace v krajně Gesen a jak je tím osloven také dnešní lid Boží?

Jaká významná poznámka je zaznamenána o vzrůstu Izraelovy rodiny? v. 27 (viz 46,3)

4. Požehnání (47,28—49,28)

Po sedmnácti šťastných letech pobytu v Egyptě, obklopen svými nejdražšími, Jákob cítil, že se blíží hodina jeho smrti. Zavolal si k sobě svoje syny k poslednímu rozloučení.

Jak vyjádřil umírající patriarcha svoji důvěru v Boží zaslíbení o zemi Kanaán? 47,29—31 (viz Žid 11,13—16)

Proč přijal Jákob dva Josefovy syny za vůdce kmenů mezi ostatní své syny? 48,5.6

Adopce dvou starších Josefových synů nastolila Josefa za prvorozeného.

Co bylo zvláštní na pořadí, v jakém Jákob požehnal Josefovým synům a co to znamenalo? v. 12—20 (viz Žid 11,21)

Vzpomněl si snad Jákob, když vložil své zkřížené ruce na Efraima a Manase, na den, kdy chtěl Bohu pomoci, aby požehnání prvorozeného přešlo na mladšího? Další dějiny ukázaly, že v Jákobových rukou, které spočinuly na hlavách Josefových synů, byly i ruce Všemohoucího (viz 1 Par 5,1.2).

Připomeňme si, jaké dědičné a prorocké požehnání dostali Jákobovi synové! 49,1—28

Když na umírajícím patriarchovi spočinula božská

Inspirace, odkryla se před ním budoucnost jeho potomků. Jákob odepřel Rubenovi právo prvorozeného a za zločin Léviho a Simeona vyslovil kletbu. Další dějiny Léviho ukazují, jak se může změnit kletba v požehnání.

Záznamy Písma sv. jsou realistické a nezakrývají ani chyby, ani vítězství svých největších hrdinů. Boží mužové a ženy jsou zobrazeni tak „křehcí, jako my“ (Jak 5,17; viz také Skut 14,15).

5. Smrt Jákoba a Josefa (49,29—50,26)

Kde si Jákob přál být pohřben? 49,29—33 (viz 50,1—14)

Jak odpověděl Josef na obavy a nedůvěru, kterou projevíli jeho bratři po otcově smrti? 50,15—21

Postoj bratří pohnul Josefa k slzám. Jeho vlídná odpověď obsahuje v sobě ty nejobdivuhodnější prvky biblické víry (porovnej s 45,5—8). Odpověděl jim praktickou láskou, protože jim nejen zabezpečil živobytí, ale osobně se o ně staral.

Jak Josef následoval víru svého otce? v. 24.25

Josef zemřel ve věku 110 let plný naděje a důvěry ve splnění Božího zaslíbení. Kanaán byl pro něj vytouženým domovem a jeho rakev byla pro ostatní Hebrejce ustavičnou připomínkou jejich skutečné domoviny. Dějiny patriarchů se končí nadějí, která je soustředěná na zaslíbený domov. Další spásná událost bude nejpředivnějším projevem Božího milosrdenství, ve kterém Bůh vysvobodí exodem svůj lid z Egypta a dovede je do Kanaánu, který pro ně vydobude.

6. Souhrn a naučení

V tomto čtvrtletí jsme nestudovali jen náš původ, ale i naši sounáležitost, kterou zjevuje kniha Genesis. Stvoření k Božímu obrazu a do dokonalého prostředí, ocitli jsme se najednou ve světě natolik zkaženém hříchem, že jsme mohli od sebe i jiných očekávat jen to nejhorší. Bůh však mocně a účinně zasáhl do našeho světa i našich životů. Patříme mu už nejen právem stvoření, ale i právem vykoupení. Ba navíc, on pracuje

na našich životech, abychom žili tak, jak se patří na jeho syny a dcery. Tak jako Josef, můžeme mít i my přepevnou jistotu, že všechno, co na nás přichází, pochází z ruky Boží a že nás Bůh miluje.

Jak odpovědět na zlobu a krutost? Obměkčila Kristova láska moje srdce tak, že dokážu udělat víc, než jen odpustit svým viníkům? Odpouštím s láskou, která dovede rozdávat nejen prostředky, ale i sebe sama?